Tiszántúl

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 133. szám. Nagyvárad Vasárnap, 1916 junius 11.

Pünkösdi lángnyelvek

Pünkösd rózsáinak pirosságával vetekszik ma a vérrózsák pirossága — és ez már a második véres pünkösd.

Tüzes nyelvek szállottak alá egykor e napon az égből s e tüzes nyelvek nyomán megindult a szeretet munkája az egész világon. Most tüzes csóvák szállanak alá a felhők közül, emberek kitalálta tüzes csóvák s ezek nyomában — fegyver csörög, haló hörög, a nap vértóba száll — halottak tömege tornyosodik, özvegyek és árvák könnye fakad, nyomor árad az egész világra.

Mindenféle nyelvet megtanulnak az emberek, de a szeretet nyelvét felejtik el leghamarább. S némelyik olyan alaposan elfelejti, hogy a legdrasztikusabb eszközök is csak sokára juttatják eszébe.

A véres rózsák virulása közepette a központi hatalmak hiába próbáltak meg a szeretet nyelvén szólani az ellenséghez. A német kancellár békeszózatára a gyülölet nyelvén felelt a — megvert, tehát a békére jobban ráutalt ellenség. Hiába mértünk rá eddig csapást csapásra. Belgium és Szerbia, Gorlice és Novogeorgievszk, Champagne és Lengyelország nem tudták megtanitani a békeszózat megértésére. Anglia letagadja skagerraki veszteségét, talán Kitchener tengerbefulladását is letagadja, de nem akar leszokni a gyülölet nyelvéről. Vajjon hány még rettentőbb pőrölycsapásnak kell sujtant ellenfeleinket, mig végre megértik a szeretet nyelvét?

Addig nincs más hátra, mint kitartani.

De nemcsak kint: idebent is a pünkösdi lángnyelveknek kell leszállaniok és égetniök és gyujtaniök, hogy végre a szeretet nyelvét mindenki megértse.

Égetniök: mert az a sok kétkulacsosság, mely nem restell emelt fővel járni, az a sok destruktiv irányzat, mely hadikonjunkturák által megdagasztott zsebére ütve, előre lefoglalni igyekszik a jövőt, mindez csak egy erélyes égetéssel pusztitható el gyökeresen.

És gyujtsanak is a pünkösdi lángnyelvek. Gyujtsák föl a lelkiismeret pislogó szikráját. Lássa be, értse meg ennek az országnak minden keresztény magyarja, hogy ennek az országnak kereszténvebbé és magyarabbá kell lennie, ha fenn akar maradni.

Isten megsegit bennünket a háborúban, hisszük rendületlenül. A háboru után próbáljunk meg egy kicsit magunk is segiteni magunkon. Több magyarság és több kereszténység: ez legyen a cél a háboru után. Egyesületekben, sajtóban, politikában, társadalomban ugy haladjon előre, diadalmasan a kereszténység és magyarság, mint ahogy az apostolok pünkösd ünnepe után, a Szentlélek vigaszával megerősitve, lettek igazán méltók az apostol névre.

Szálljon a mi lelkünkbe is a pünkösdi tüz, hogy tudjunk fekélyeket égetni, sötétséget megvilágositani, szíveket lángra gyulasztani, a krisztusi igazságot, magyar hazaszeretetet ebben az országban mindenek fölé emelni.

Veni Sancte Spiritus — Jöjj el Szentlélek Isten!

Néhány szó

Biharmegye közgazdasági programjáról.

Irta KERESZTY KORNÉL, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának főnöke.

A pénzember — a reális javak kezelője — félénken cseréli fel számoló ceruzáját a tollal, hogy — a mult eseményeinek méltatása, vagy a jelen tényeinek birálata helyett, ez alkalommal neki szokatlan mezőre merészkedjék s Pithia triposát bitorolva a jövő feladatairól füzzön csokorba pár igénytelen reflexiót.

A világkataklizma dulásai közepette — midőn a jövő politikai és gazdasági perspektivája még homályos — alig kritizálhatók meg a harc ideje alatt termett ideáknak, felmerült gondolatoknak a békében való gyakorlati értékei.

A hadászatilag már megnyert háboru sulyos teherpróba elé állitotta a nemzet összes erőit, életképességét s az fényesen megállva a próbát, oly imponáló gazdasági erőt, szinós pénzügyi ellenálló képességet tárt a világ szemei elé, amilyet nemcsak ellenségeink nem vártak, barátaink nem hittek, de legbátrabb optimistáink sem reméltek. A világhistória arra tanit, hogy a győztes népek a békében közgazdasági hatalomra tettek szert, közel fekvő tehát a valószinüség, hogy a békében a mi gazdasági hatalmunk is hatványozódni fog.

Hőseink ellenségeink által megcsodált elszántsága, kitartása, lelkesült aktivitása, itthon a békében — szorgos termelés, hasznos épités helyett — tunyasággá, közömbösséggé átváltozhatik e? Minden alap meg van annak feltevésére, hogy a nemzetnek az élet halál küzdelemben oly impozánsan kifejezésre jutott erkölcsi, politikai, pénzügyi energiája, friss közgazdasági ereje, a békés munkában is épp oly hatékonyan fog megnyilatkozni.

Előrelátó czélszerüség parancsolja, hogy a harci zajban már megépitsük a fundamentumát a békeidő nyugodt fejlődésének, a kényszerü és kikerülhetetlen pusztitás idején már a teremtő munkához lássunk.

Minden józanul gondolkozó polgár számol azzal, hogy a világtusa után a háboru okozta nyomasztóan sulyos terhek következtében megnehezitett létfeltételekkel fog megbirkózni. A háborus terhek kamata megközelitik évi nemzeti jövedelmeink 15i százalékát s ezen többkiadással minden

CZILLÉR IMRE
nagyáruházában
Nagy Pünkösdi occasió keretében

Legujabb **ruhaselymek, Grenadinok,** Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. **Gyönyörü. Blousok,** kor. 9·50, 12·50, 16·50 és feljebb. **Divatos gallérok** és Rüschök, napernyők, keztyük, harisnyák, tricok és soknik. Vászon és szalma kalapok. **Fehérnemüek,** ing, gallér, kézelők, nyakkendők. Ridicülök. Szőnyegek és függönyök kerülnek **legolcsóbban** eladásra!

egyesnek részint megfelelően fokozott munkássága részint a bősséges, pazarló életmódnak — a fölösleges luxus megszoritásával — egyszerübbé alakitása utján lessünk képesek megküzdeni. Fellajzitott, lelkes szorgalom, párosulva a leszoritott igényekkel, megnövelt termelés egybekötve józanul lemérsékelt fogyasztással — e jelszavak követésével egyenlithetjük ki a milliárdos háborus terheket.

Szinte fölösleges iamételni, hogy csakis a termelő munka teremtheti meg azon jólétet, mely előfeltétele a megszaporodott terhek elviselhetésének. Megszivlelendők dr Földes Béla sorai: „Minden talpalatnyi földet meg kell müvelnünk, minden ökölnyi munkát fel kell használnunk. A munka társadalmi becsülése a henyélő életmód megvetése, kell, hogy a közlelkiismeretbe átmenjen.“

A közismert devisa: minden vonalon ugy a magán gazdaságban, mint az állami, megyei, városi háztartásban, a rendszeres takarékosság, a szervezett többtermelés megyénkben is vezércsillag kell hogy legyen ; német szomszédjaink mintájára orgnizálnunk, szerveznünk kell nemcsak a mezőgazdasági vagy ipari produktiót, a kereskedelmi forgalmat, hanem a fogyasztást, sőt magát a takarékosságot is.

*

Szükebb pátriánk Biharmegye, jövője sokat igér. Területe egész kis ország. megbecsülhetlen kincse fekszik parlagon, van elrejtve, vagy hiányosan kihasználva. A föld méhében rejlő, vagy a felszinen heverő természeti kincsek közgazdasági tényezőkké csak azoknak — tőke és céltudatos munka összefogásával való — ésszerü felhasználása által válnak. A fennálló nagy fejlődési lehetőségek csak igy válnak hatalmas értékekké s járulnak a nemzeti vagyon gyarapitásához. A tennivaló sok s a megvalósitásra váró gazdag programmnak első pontja a mezőgazdaság fejlesztése.

Közgazdászaink megállapitják, hogy tulajdonképeni haladásunk kezdete — 1867 — óta nagy utat futottunk be, de nyugati szomszédaink okszerü földmivelési rendszerének a magyar földmivelő messze mögötte áll. Ellenségeink reánk fogják, hogy nem vagyunk elégge reálisak, sok bennünk a könnyelmüség ; azt állitják, hogy népességünk a munkában eddig tulságosan nem erőltette meg magát, gazdáinkban nem volna elég komolyság s hiányzik a rendszeres munkaszeretet. E vádakban van e és mennyi igazság, annak megitélését arra illetékes fórumnak tartom fenn, az bizonyos, hogy a változott viszonyok következtében az államhatalom feladatává tüzte ki a legerélyesebb lépések megtételét azon irányban, hogy a meglevő nemzeti tőkék, erőforrások, a rendelkezésre álló munkaerők és munkaalkalmak kiaknázása biztositassék és ha kell, kikényszeritessék.

A belterjes gazdálkodás felvételére a biharmegyei birtokok legnagyobb része ma kevéssé alkalmas. Klimatikus, agronomikus, gazdasági feltételek megvolnának, s nem annyira a gazdálkodók tőkeszegénysége, vagy a szakképzettség fogyatékos volta az akadálya az intenziv földmivelésnek, mint inkább a vasuti vonalak gyér volta, szárazföldi és viziutaink rendetlensége, folyóvizek szabályozásának, a csatornázásnak hiánya, gyakori árvizveszély, belvizek sokasága. Kötetet tesznek ki gazdáink panaszai s jelentékeny azon modernül gondolkozó, ambiciózus gazdálkodóink száma, akik legjobb szándékaik mellett extenziv gazdasági rendszert kénytelenek folytatni. Gazdasági programmunk egyik sarkalatos része a belterjes mezőgazdasági müvelésre való áttérés előfeltételeinek megteremtése lehet.

Elsősurban emlitem az állami müutak fokozatos kiépitését, a törvényhatósági utak növelését és folytatólagos átépitését müuttá. A vármegyei utak hossza ezidőszerint 565 kilométer. Szakemberek állitják, hogy legalább 1.000 kilométer jól kiépitett közutra volna égető szüksége a megyének. Különösen sujtja ez a vizben bővelkedő Érmelléket, s egy az Érmelléket átszelő müu kiépitése az ottani birtokosság hátrányos helyzetén alaposan javithatna. Fontos volna, Szilágyvármegyét hozzánk közelebb hozó müut mielőbbi kiépitése is. Mindezek megvalósitására teljes erővel törekednünk kellene, akár a meggazdagodott lakosságu községek utadójának felemelésével is. Kérdés, akad-e oly vakmerő, aki e darázsfészekbe benyulni merészel ?

Megyénk sok vidékén érezhető a vasuthálózat hiánya. A háboru kitörésekor a következő vicinális vasutvonalak épitése engedélyeztetett: Derecske—B.-Ujfalu—Zsáka—Cserpő—Nagyléta — Vértes — Székelyhid. Érmihályfalva—Tasnád. Nagykároly—Peér. Nagyvárad—Ossi—Tenke—Csermő. Rontó—Izsópallag. Mezőtelegd—Bodonos. Sólyom—Nagyszalonta. Feketeerdő—Szilágysomlyó—Zilah. Vaskóh—Brád.

Ugy erdőbirtokaink, mint kőzeleink kihasználása és értékesitése érdekében vitális jelentősége volna fenti vonalak mielőbbi létesitésének, a mezógazdaságra való nagyfontosságon kivül. Számolnunk kell azonban ugy a lakosság, mint a megye teherbirási képességével s ezért csak a jövedelmező utirányok közelebbi kiépitése lehet kilátásban. Szakemberek tapasztalatai alapján a vicinális csak ott teremthet kellő forgalmat, ahol annak egyéb feltételei nemcsak mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szempontokból, hanem a lakosság müveltségi foka és a népesség sürüsége nézőpontjából megvannak.

Pár sort kell szentelnünk e helyütt a bukovinai vasuti kapcsolatnak, mely Besztercze és Csernovic között terveztetik és a melynek révén az eddigi Budapest—Bukovinai — megyénket elkerülő — vasutvonal 220 kilométerrel rövidülne meg. Biharmegye illetve Nagyvárad érintésével. Behatóan kellene támogatnunk a Besztercenaszód és Kolozsvármegyék és a Kolozsvári iparkamara e vonal mielőbbi megépitésére irányuló, már a megvalósulás elé közelgő akcióját, mert éppen nem közömbös előttünk, hogy malmaink, vegyi-, szeszgyáraink számára a bukovinai nagyarányu fogyasztó piac mielőbb megnyiittassék s megszerezhetővé tehessék megyénk fogyasztása részére a bukovinai állat

---

HERMIN VÁRAKOZÁSA.

Irta : *B. Hilf László.*

Hermin lassan és szomoruan hervadt. A fiatalság álmai messze száltak törékeny, habfinom lelkéből, a vágy is átalakult valami csöndes mártir érzéssé. Mostanában ugy érezte, hogy azért született, várt és szenvedett, hogy soha semmi vágya ne teljesüljön, semmi ábrándja ne váljék valóra. És boldog volt. Troubadourok történeteit olvasta és romantikus szerelmek tették álmatlanná és könyessé az éjszakáit, amelyek nagyon hasonlitottak egy befejezetlen tragédiához. Az utolsó felvonás utolsó jelenete nem akart lejátszódni. A kortina-huzó már régen várja, hogy a következő negyedóra végén kiengedheti markából a nyütt zsineget.

Hermin életében feltünt egyszer egy férfi, aki előkelő volt és finom, szép és dallamos szava ugy csengett mint egy bánatos ó-spanyol románc. Hermint Minának szólitotta és sohasem hagyta el a neve mellől — szivem hölgye — kedveskedő megkülömböztetést. Ő mondta, hogy megkülönböztetés. A többi nő csak a karjainak kell, a többi csak arra való, hogy vörös mámorok opium álmát adják.

— De maga ? Maga más szivem hölgye ! Fehér akácok illatát érzem, ha magát látom és kis keze olyan mintha riadt madár szive simulna az ujjaim közé. Mima ! tiszta álmok borítanak rám lenge csipke fátyolt, ha Maga van mellettem. Régi bünök nyernek bocsánatot, mert szenvedek Maga mellett szivem hölgye, mint hajdan az énekes száju troubadourok.

Hermin ilyenkor boldogan ment haza és csöndes magában halkan sirdogált. Nagyon szépnek találta, hogy ő érte, ő vele, ő miatta egy férfi — akiért asszonyok és lányok viaskodnak — szenved.

Ez a férfi egyszer aztán — egy különös ragyogásu novemberi alkonyaton — eltünt. Üzenetet nem küldött szive hölgyének, csak elment, itthagyta Minát a kedves, fekérakác illatu, riadt madárszivhez hasonló kezü szőke leányt. De hagyott mégis valamit maga után : rengeteg reményt, nagy-nagy bizakodást a Mina érzékeny szivében.

Reménykedett, bizott Hermin, hogy egyszer csak megjelenik a hófehér szobácskában a lágy szavu férfi, kebelére zárja őt és a szemeiről lecsókolja a boldogság könnyeit. Hosszu évekig tartott ez a nagy bizakodás és észre sem vette, hogy lassan elfonnyad, megszárad, mint egy beteg muskátli. Nem is akarta észrevenni, hogy öregszik. Amikor fésülködött, kacagva tépte ki a hirtelen fehérre vált szálakat és ráfogta a hajára, hogy irigyeli az ő eljövendő, holnap már itt kopogtató boldogságát, meg akarja őt csalni, hogy lemondjon mindenről. mindenről.

De azért sem ! . . .

És várt . . .

Nagy viharok felhői gyültek s oszlottak szét és gyülekeztek ujra a tokaji szelid dombok felett. Idegen katonák közeledtek, távolodtak és ujra közeledtek. A Kárpátok lejtőiről legördült rémült rongyos tömeg rémeket beszélt az idegenekről.

— Kicsiny vityillóink a föld poráig égtek, barmaink százait a vad rengetegben hajtották és leányainkat durván elráncigálták csizmás, lovon száguldó emberek. Oh ! jaj, a Kárpátok csucsai elárultak minket, az ő alázatos rajongóit !

Mina kastélyában — négyszobás egyszerü kis villa volt — mindennap más és más tömeg pihent meg. Sivitó gyermekek, jajveszékelő asszonyok valamennyien. Leány, vagy férfi egy sem.

Hermin órákhosszáig nézte a tarka, piszkos gyülekezetet és szivében halkan dobolt a részvét. Szeretett volna lemenni közéjük, hogy megsimogassa a rémült ráncokkal éktelenitett homlokukat, vigasztalni akarta őket — de gyenge volt. Nem tudott megszabadulni a mult igéretétől. Ott állt az ablaknál, de szemei gyakran tévedtek az utra, ahol a menekülők tömege vonaglott. Katonákat, lovas katonákat keresett, várt az ut porából kibontakozni.

Csipke és kézimunka függönyök tisztitása
Női- és férfi ruhák száraz vegytisztitása
Fehérnemü gőzmosás, sima daradok átvasalása kilónkénti árban
Tábori zöld festés
Szives megbizást kér: kiváló tisztelettel
Haltenberger Vilmos
Vasalás és javitás saját szabó-osztályban
Gyászesetben festést feketére soronkivül
Szőnyegek tisztitása, megóvása
Postai megbizások soronkivül
Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7., Szent István-palota. Telefon szám: 14—69. Gyár az állomás felett. Telefon szám: 34.

felesleget. E kérdés alaposabb tanulmányozása érdeklődésünket megérdemli

A szárazföldi utak kiépítésénél megyénkben talán még kiválóbb jelentősége van a vizi utak szabályozásának és az ezzel kapcsolatos kérdések rendezésének, A megye folyóinak szabályozása, a földek biztosítása árvíz veszély ellen, belvizek levezetése, csatornák építése nélkül, lehetetlen áttérnünk az intenziv gazdálkodásra. A Körös hajózhatóvá tétele — mely hosszu évek óta vajudó kérdésünk — Bihar, Békés, Csongrád és Jászkunmegyékben eminens érdeke. Nagyobb reményekkel nézhetnénk a megoldás elé, ha az érdekelt megyék, városok, azok gazdalági és társadalmi intézményei élükön orszgy képviselőikkel szövetkeznének s állandóan felszinen tartva az ügyet, minden kinálkozó alkalommal szorgalmaztatnék ezen életbevágó ügyünk elintézése. Kontinentális mozgalom indult meg, hogy csatornák létesitésével a Duna vizi összeköttetésbe kerüljön az északi, keleti, Égei és Adriai tengerrel. A szóban forgó csatornákat a tőke erős, fejlett iparu Külföld bizonyára meg is fogja valósitani s ez esetben a Körös hajózhatóvá tétele után megyénk bekapcsolódhatik a világforgalomba. A hajózhatóvá tétel Nagyvárad napi 37 waggon, ez az évi 11000 waggon őrlőképességü malomiparára nézve épp ugy évi 30 millió tégla és cserép előállitására képes téglaiparára egyáltalában az összes mezőgazdasági tömegcikkekre nézve legelsőrendü sullyal birna.

A községek népének gazdálkodását a földmivelésügyi miniszterium nagyváradi kirendeltsége irányitja. Népünk konzervativ, primitiv müvelési formát követ, mütrágya alkalmazása nélkül Irányitása a legjobb kezekbe került. Ipolyi Keller Gyula ezerszemü, universális képzettségü, kiváló keresk delmi érzékü, vezetője a kirendeltségnek, akinek már eddig is nagyon sokat köszönhetünk. A gazdálkodás minden ágára kiterjed figyelme. Reá vezeti a községek népét az erőegyesités, egyesületekbe tömörülés, érdekközösségek alakitásának messzehaló előnyeire. A közös vásárlás, szervezett eladás létesitésére törekszik ugy a háziiparban, gyümölcstermelésben, méhészet terén, mint a gépek, tenyészállatok, fuvareszközök, vető magvak beszerzése körül. Vajha gyöpyörü terveinek megvalósithatását a kisgazdák nemtörődömsége, tudatlansága meg ne akadályozná!

A mezőgazdaságról szólva, megemlitem, mintegy 10 000 kat. holdon termő szőllőgazdaságunk és messze földön hires borterme lésünk szervezetlenségét, továbbá az állatállomány reconstruálásának nagy horderejü kérdését.

Több mint 400 000 kat. holdnyi erdőségeinkben fekvő javaink kiaknázását a már jelzett utépitések, vasutvonalak nagyban elő mozdithatnak. Erdőállományaink elég tápot adhatnának a jelenleg nem kultivált falepárlási üzemeknek is. Csak futólag kivánom érinteni a megyei fürdőügyek szervezését. Félix- és Püspök-fürdő, Biharfüred, Ziehybarlang, épp igy a természeti szépségekben gazdag Jádvölgy, Rézhegység, Béli hegység, Biharhegység elég vonzerőt gyakorolhatnának az idegenforgalom hozzánk terelésére; szükséges volna a gyógyhatások és látnivalók együttes, megfelelő, széles körben való ismertetése.

Kőzetekben speciálisan gazdag vármegyénk, de ezek kincseinek nagy tőkét igénylő feltárása csak a távolabbi jövő feladait fogja képezni. Nélkülözzük az egész megye geológiai térképét, noha egy-egy részéről már vannak ilyen felvételeink, de azok az érdeklődő tőkés vagy vállalkozó részéről csak nehézségekkel szerezhetők meg. Nem volna talán teljesen fölösleges az eddigi kutatások adatainak, eredményeinek összegyüjtése, mert ugy látszik, a nyers ércek árának rohamos emelkedése a vállalkozói kedvet a jelenleg elhanyagolt bányászat erőteljesebb müvelése felé fogja forditani.

A földgáz várható előnyeitől nem szabad magunkat illuziókban ringatni. A ma még csak részben feltárt földgázmezők hasznositása csak a kezdet ismert nehézségeinek leküzdése után várható.

A gáznak megyénkbe való elvezetése csak évek mulva remélhető, s annak alapjaira ezidőszerint épitenünk nem lehet bármennyire is tudatában vagyunk annak, hogy az olcsó fütőanyag és hajtóerő révén ugy az intenziv mezőgazdaságnak, mint az ezzel kapcsolatos mezőgazdasági iparnak (malom-, cukor, szesz-, sör, husfeldolgozó, szappanfőző, keményitő, gyümölcsfeldolgozó és konzerváló, bőr, cement, mükő-, cserép, agyag-, mütrágya-, fafeldolgozó, fadesztiláló, kosárfonó-, nád és szalmatermányeket feldolgozó iparágak) és a gyáriparnak nem remélt lendületet volna képes adni. Hiszen a Drágán patak vizesésének kihasználása is — melynek megalkotásával a belföldi vállalkozás már évek sora óta foglalkozik — ma még csak szép álom.

Megyénk földrajzi tagozottságánál fogva — mint a felsorolt adatokból következik — ugy nagyarányu mezőgazdasági, mint ipari és kereskedelmi tevékenység harmonikus kifejlesztésének lehetősége meg volna.

Csak távlati, egészen felületes képét kiséreltem meg körvonalozni azon alapvető munkásságnak, mely e megye vezető férfiaire a közel jövőben várakozik és még oly nagy fontosságu problémákról, mint az uj birtokpolitika (előreláthető, hogy az irányzat a nagybirtok felaprózása, uradalmak hosszu idejü kisbérletekként való értékesitése felé gravitál), az épitőipar fellendités nehéz feladata a munkáskérdés és a sociális kérdéseknek, a középosztály támogatásának, a drágaság enyhitésének, sokágu komplexuma, a közigazgatás modernné alakitásának, adó rendszerünknek reformja, — nem is emlékeztem meg.

A felvetett kérdések megfelelő megoldásától függ a megye gazdasági jövőjének kedvező vagy bátrányos kialakulása, a jövő generáció boldogulása.

A szakemberek számára szép és hasznos szolgálat kinálkozik e témák tüzetes megvitatásában, hogy azok helyes megvilágitásban kerülvén a nagyközönség elé, a köztudatba azok jelentősége reális szinezésben menjen át, mert igy a polgárság megértő támogatása fogja a vezetők alkotó munkásságát megkönnyiteni.

Valami azt sugta neki, hogy Ő, a finom ur, aki olyan szépeket mondott neki a tiszta boldogságról — most el fog jönni hozzá. Véres csaták verejtékét ő fogja letörölni a homlokáról, fáradtságát az ő hófehér ágyában fogja kipihenni. Várta, hogy egy havas hajnalon hordágyon hozzák vigyázva lépő szanitécek és ő sirva, aggódva ápolja, gyógyitja a kegyetlen sebet, csak azért, hogy aztán mint erős, egészséges katona ismét elmehessen a pusztulás mezejére.

Már megint erre gondolt Hermin. A szenvedést annyira szerető lelke még meg sem találta az elveszett élet kincsét — már is elbucsuzott tőle. Nem akarta, hogy itt maradjon, hogy egészen boldoggá tegye, mert igy szebb, jobb és tisztább: szenvedni, megrikatni, elveszteni azt, ami csak igéret volt.

És nem ment le egyszer sem az udvarra. Nem törődött semmivel, csak a férfit várta . . .

Egy hófuvásos hajnalon illedelmesen kocogtak a szoba ablakán. Hermin riadtan ugrott ki az ágyból, összehuzta a keblén a hálókabátot és kinézett. Fáradt emberek, szomoru katonák álltak az ablak előtt. Lábuknál targalyakból tákolt hordágyon egy letakart alak feküdt.

Hermin felsikoltott:

— Eljött!

Gyorsan magára kapkodta a ruháját és mint álomkóros rohant ajtót, kaput nyitni. A tépett katonák becipelték a hordágyat és vigyázva letették a fehér szoba fehér medve bőrére.

Hermin lehunyt szemmel közeledett a mozdulatlan testhez és lassan lehuzta róla a durva ponyvatakarót. De agyában lerajzolta, élesen látta hogy a nemes szép homlokon sulyos vágás feketéllik, hogy a férfi nemesen nyugodt tekintettel néz majd rá ha magához téritette.

Az egyik katona, bocsánatkérő szava felriasztotta:

— Megfagyott vóna szegény, mire a faluba irünk vele, hát azt gondótuk, hogy itt megpihenünk. Ne tessik haragudni tekintetes asszony, nagyon sulyos; slapner golyóbis szaladt a hasába.

Hermin riadtan nézett a betegre.

Nem ő volt.

Egy egyszerü, szakállas, barna arcu, sulyos ráncokkal csufitott paraszt feküdt előtte kékre vált ajkakkal. Szemei le voltak hunyva és ugy látszott, hogy már kiköltözött belőle a lélek hazaszállt valamelyik szomoru alföldi faluba.

Hirtelen felzokogot Hermin. A csalódás fájt neki nagyon. Az szoritotta össze a torkát, hogy egy szép elgondolása ismét szerte foszlott.

— Ne tessen annyira szivére venni tekintetes asszony. Katona sora ez. Verekszik, szenved oszt meghal. Nincs annyi könyü a világ minden asszonyának a szemében, ami el ne fogyna, ha a katona pusztulását mind megsiratná. A koma meg talán meg is marad, ha egy kis meleg éri.

És a „koma" mintha csak igazolni akarná a vigasztalót kinyitotta szemét. Halkan sóhajtott:

— Vizet . . .

— Azt oszt már nem. Semmit hónap estig. A haslövéssel nem lehet cicázni!

A sebesült szemeiben két bánatos, lemondó könycsepp ült.

— Hát elpusztulok! . . . Nem látom többet az asszonyt, meg a gyereket.

Hermin felemelte a fejét. Nem sirt. Nyugodtan letörölte a baka könnyeit finom zsebkendőjével, megsimogatta a kuszált haját és csendesen, de nagy elhatározással mondta:

— Fektessék az ágyamba. Én fogom ápolni. Megmentem.

És leült a halállal vivódó paraszt mellé, andalitó dalba kezdett és elfelejtette a férfit, a ki szépen beszélt, a ki szivem hölgyének nevezte őt és a ki eltünt — most már belátta — örökre.

Egy hét mulva hófehér lett a haja — nem tépdeste ki szálankint többé . . .

A négy kis intim szoba pedig megtelt sebesült magyar paraszttal.

Markovits és Weinberger cég nyári ujdonságai

megérkeztek és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyegek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját mühelyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérnemüekben. **Telefon 11-09**

Mentsük meg a gyermekeket!

Anya és csecsemővédelem indul meg Nagyváradon. A Katholikus Nővédő-Egyesület uj akciója.

A harcban pusztulnak véreink, hazánk ifjusága, virága, — egyik csapat életét veszti, a másik bénává, nyomorékká lesz, egyiknek az idegei mennek tönkre, a másik szemevilágát veszíti el örökre, mint oldott kéve hull szét a mi drága nemzetünk. Ott künn a harcmezőn pusztitja az elbizakodott emberi tudomány Isten remekművét, az embert, ide haza egy egész nemzedéket, a haza reményeit, a gyermekeket fogja elpusztitani a hideg, rideggé és nyomortanyákká vált tüzhelyekből a nagy gyermekhalandóság; ha hamarosan meg nem értjük s meg nem oldjuk legsürgetőbb feladatunkat: az anya és csecsemővédelmet. A háborut, sajnos, nincs hatalmunkban megállitani, de a gyermekek pusztulásának gátat vetni módunkban áll, az ésszerü gyermeknevelés és ápolás megtanitásával és az alvó anyai kötelességek felébresztésével, helyes utra terelésével.

Az anyákat elfoglalja a kenyérkereset gondja, ma azok is munkába állnak, kik eddig csak a család gondozásával foglalkoztak; az anyát elfoglalja még a bánat és aggódás férje után.

A drágaság miatt egy egy házban alig van más táplálék, mint barna kenyér, a gyermekekre kevesebb a gond s nincs meg a kellő táplálékuk, nagyon is sürü a lázas, bélhurutos gyermek halála. A szegény ártatlan gyermekek sinylik meg legjobban ezt a boldogtalan kort, a nagyobb rész belepusztul, aki megmarad, gyenge, betegszervezetü lesz.

Még 1915 nyarán itt járt városunkban egy apostoli lelkü buzgó nő: özv. *Báthory* Nándorné, ki szükebb körben ismertette egy lelkes mágnás asszony *Zichy* Rafaelné grófnő mint az orsz. kath. Nővédő Egyesület elnöknőjének elnöki programját és sürgősen felkérte a helybeli kath. Nővédő Egyesületet, hogy tegye magáévá e programot s mint égető szükséget, teremtse meg az Anyák körét és a csecsemővédelmet.

Mi csodáltuk, milyen mélyen látó szeme és milyen megértő szive van az uj elnöknőnek, lelkesedtünk is, de jött a vakáció, széjjel oszlottunk s a lelkesedés is annyiban maradt.

A télen égetővé vált a szegény-ügy, nagy volt a nyomor, a kath. Nővédő Egylet irodát nyitott, a hölgyek a legnagyobb buzgósággal jártak a nyomortanyákon, hogy környezet-tanulmányaik alapján mindenkit kellő segélyben részesithessenek. Most már közvetlen tapasztalataink vannak, most már mi is átértjük, hogy a jövő Magyarországért első és legfontosabb teendőnk a csecsemővédelem, az anyák-köre, most már mi magunk kipróbáltuk az egész télen befojtott levegőjü kis penészes szobák légkörét, mi magunk láttuk a szegény tudatlan anya vergődését a lázas, beteg gyermek ágyánál, láttuk azt a tudatlan nagy rettegést az orvostól, ki talán még el is szállitja az ő drága gyermekét a járványkórházba, — inkább bezárkózik vele, elrejti a világ elől, amig aztán megtörve, lelkében elkeseredve, egy kis koporsóra valóért kopogtat a hivatal ajtaján.

Itt van előttem két kis füzet, az egyik cime: Anyák-köre — a másiké A fóthi népjóléti intézmények ismertetése; mindkettőt Báthory Nándorné sok jó ügynek apostola, lelkes harcosa irta. Egy magyar szivü, krisztusi lelkü főpap adta át nekem elolvasás végett e két füzetet; ez olyan sürgős és szükséges dolog, mondotta, ami elől elzárkózni nem lehet.

Ő óriási elfoglaltsága miatt nem veheti kezébe az ügyet, különben is a kath. Nővédő Egylet van hivatva leginkább e szép nagy áldásos munkakör megteremtésére, de ő biztositja, hogy az anyákkörének szükséges évi költségeire fedezet feltétlenül lesz. Csak minél előbb tegye magáévá a mozgalmat az egyesület.

Báthoryné irja:

„Azt tapasztaltuk, hogy amely helyeken komoly és lelkes munkásai akadtak e legszentebb és egyben legsürgetőbb munkának, ott az anyagiak sohasem képeztek akadályt.“

„A józan, megfontolt, hidegen számitó és földön járó angol, ha valamely közhasznu ügyet, valami népjóléti eszmét meg akar valósitani, az anyagiak kérdését egyszerüen kikapcsolja. A pénz nem számit. A pénzről gondoskodik a jó Isten, hiszen az ő dicsőségére dolgozunk. És ha ma nincs, lehet holnap, vagy holnapután. Imádkozni és bizni és ami legfőbb, kitartóan dolgozni. A világhires Barnardó intézményeket egy fiatal orvosnövendék kezdte meg ezelőtt ötven évvel egy szamár istállóban. Eleddig hetvenötezer gyermeket mentett meg a pusztulástól, akiket 145 különböző intézetben nevelt, napi kiadása csak élelemre 6000 korona, évi költségvetése 5 millión felül van és ma sincs egy fillérnyi vagyona. Adakozásokból él. Az első adakozó egy szegény cselédleány volt az ő 70 fillérjével, azóta 38 millió korona önkéntes adomány gyült össze“.

Ime nálunk az anyagi kérdés miatt — hála a nemes lelkek minden jó ügy iránti páratlan áldozatkészségének — nem kell aggódni. A Nővédőegylet pedig, melynek elnöknője máris olyan ügyszeretettel dolgozik a csecsemőknek ingyentejjel való ellátásán, önzetlen munkatársaival együtt, bizonyára szivvel-lélekkel fogja magáévá tenni ezen hazafias emberbaráti munkakört.

Adatok Báthoryné füzetéből:

Be van bizonyitva, hogy Magyarországon évente *100 000* gyermek pusztul el egy éven alul és pedig olyan, aki egészségesen született és egészségesen felnevelkedhetnék, ha az anyja tudatlansága, helytelen táplálási módja és a tulkorán kezdődő mesterséges táplálás meg nem ölnék. Tudjuk azt is, hogy a szegény, munkától elcsigázott anyák nevelik maguknak a nyügös, éjjel nappal siró gyermeket, kit aztán nem is szerethetnek olyan önfeledten, hiszen elrabolja nappali munkaidejüket és éjjeli pihenőjüket. Szomoru iróniája a sorsnak, hogy a születése percétől ésszerüen nevelt uri csecsemővel jóformán semmi vesződség nincs. Nappal csak rendes szopási időben jelentkezik éhsége az éjjelt nyugodtan átalussza s nincs miért felébrednie. A szegény proletár csecsemő ellenben jóformán születése percétől szopik, mikor egyet nyikkan. A tultáplálás gyomorterhelést idéz elő, a gyerek sir, nincs tőle nyugalom.

A másik baj a korai etetés válogatás nélkül, nem sajnálják tőle a kalácsot, cukrot, töltött káposztát, — van olyan tudatlan anya, ki gyermekét, mint a madár a fiókáit a szájából nyálával összekevert péppel táplálja, hogy abban mennyi a baktérium és hogy ő még náthás is, az eszébe sem jut. Aztán a szoptató anya nem vonja meg az alkoholt sem magától.

Harmadik nagy baj, hogy félnek a szellőztetéstől; azért oly magas a március áprilisi halálozási arány, ami főkép a légzőszervek betegségéből származik. Mert az ősz óta szellőzetlen szobában annyira elerőtlenednek a levegőtől, naptól elzárt kisdedek, hogy tavaszra egy nátha is halált hoz rájuk.

Ezeken az állapotokon van hivatva segiteni az anyák köre, hol az okszerü csecsemőápolásra terelik az anyák figyelmét, hogy az ijesztő csecsemőhalandóságnak gátat vessünk. S ennek végrehajtásában nagy része van a képzett csecsemőgondozó nőnek, kit az egyesület képeztet ki és havi fizetéssel lát el.

Most nincs vakáció, nincs pihenés, háboruban senyvednek a véreink, a magyar asszony sem fog pihenni, mig ezt a munkakört meg nem teremti, s legalább egy gondozónőt kiképzésre a fővárosba ki nem küldünk, hogy aztán az igazi mentő munkához hozzá láthassunk!

Özv. Olasz Akosné.

* **A régi jóhirü Wurst cég**, amelynek tulajdonosa Bartsch Ernő az olasz fronton küzd a háboru kezdete óta, Élő János vezetésével igazolja jó hirnevét. Hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét.

* **Gyönyörü rózsás arc** a nő legszebb disze. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen **Y-PO crémet és szappant** használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a **ráncokat, szeplőket, mitteseréket, májfoltokat, pattanásokat** és **bőr vörösséget.** Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Gyászruhák 10 óra alatt festetnek feketére.

Szabó László

vegytisztitó és mükelmefestő gyárában

Körözs-utca 1. sz. Telefonszám 7-67.

Elvállal mindennemü férfi és női ruhafestést, vegytisztitást különösen **tiszti és katonai egyenruhák átfestését** és vegytisztitását. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan Felvételi üzletek: **Rákóczi-ut Bazárépület, Moskovits palota. Telefon 133. Szent János-utca 38. sz.**

Falusi vizitek.

Egyszerre csak hazatoppantam a háboruból.

Nagyon későn érkeztem portánk elé. Lehetett ugy félhét. A hidon ropogott a hó alattunk, mikor átmentünk rajta — én, meg a két váradi hugom, akiket már hoztam magammal a váradi zárdából.

— Be van csukva az ajtó, mondja Valérka; kopogtatok az ablakon.

— Várj csak egy kicsit. Ha kérdik, hogy ki az, csak azt mondd, hogy te vagy itt a zárdából.

Odaadtam a kardomat. Azzal elérte a világos ablakot.

— Na meg lesznek lepve anyáék! Ó, anyuska már biztosan ágyban van. Négy órakor adott a tyukoknak enni, ötkor a malacoknak, hatkor vacsoráztak s most biztosan már az ujságot olvassa fel apuska.

Lett is nagy rémület a kopogtatásra.

— Jesszus, ki az? . . .

— Én vagyok Valér.

Édesanya kiugrott az ágyból, a cipője után nyult, apa kapta a kalapját, s rohant kifelé.

— Haza jöttek a gyerekek a zárdából . . ilyenkor . . . . Istenem, csak nincs valami baj . . .

De már jöttem is szembe vele az ajtón. Hoztam apuskát a nyakamba forrva s a két kacagó leányt. Valérka még mindég kezében tartotta a meztelen kardot s a boldog lármában a beszédről egészen megfeledkeztünk. Pedig beszéltünk mi, de a jó Isten tudja, hogy mi volt az a sok ketté tört szó.

Valérka kiszaladt az udvarra, a tárvanyitva felejtett ajtókon és dróttalan távirón tudtul adta a szomszédba a nagy ujságot.

— Jegyző néni! . . . Jegyző néni! . . . Megjött Laci! . . . Itt van Laci! . . .

Csititottam:

— Ne kiabálj olyan nagyon, kérlek. Felébrednek szegény tyukok.

A következő percben már ott is volt a jegyző néni. Szépen kezet akarok neki csókolni, ő meg se nem szól, se beszél, csak megölel, megcsókol, hogy tán még a könnye is rámcsordult, ha jól éreztem.

A jegyző bácsi is magához szoritott. Következett volna Ibolya. Ő már csak a kezét adta. Vége volt a mézszedésnek.

— Drágám, hát megjött? . . . És milyen jól néz ki! . . . Az ember nem is hinné, hogy háboruból jött, ha nem tudná. Az én fiam most megy szegény . . . Biztosan Doberdóra küldik, arra a rettenetes helyre. Biztosan odamegy szegényem . . .

Doberdót — egy pillanat — elsöpörtük. Megtudtam, hogy édesanya éppen rám gondolt, apa kereste a pesti ujságokban, hogy milyen volt ma az ágyutüz a tolmeini hidfőnél, a jegyző bácsi cigarettát sodort az uj dohányból, a jegyző néni éppen imádkozni akart a fiáért, mikor hallja a Valérka hangját.

— Nem is álmodná az ember, lelkem, és tessék, a másik percben már itt is van. Na, Mariska lelkem, nektek megvan az örömötök . . .

Az édesanyám csak simogatott szótalanul, könnyes, ragyogó szemekkel. Szegény minden héten kikefélte a civil ruhámat, hogyha egyszer hazajövök, hát készen legyen.

— Hanem fiam, most van ám itt nagy feladat! . . . Össze akarom hozni az egész családot.

Mert ahányan vagyunk, annyifelé szaladtunk szét a nagyvilágba. A hét gyerek hét helyről irkált haza s mikor arról volt szó, hogy a falu postát kapjon: csapott a hét fiu olyan levélforgalmat egy intésre, hogy a posta-főtanácsos elszédült a rengeteg levél láttára.

— Talán nincs is annyi ember ebben a faluban, kedves jegyző ur, — mondta mosolyogva.

— Van háromban, — volt a válasz. Mert hárman fogtak össze szegény kis oláh kuckók, hogy legyen egy szép községháza.

De még a harmadikon is tul volt a pap. A pap falujában volt a legnagyobb leány: Mariska. Ő hozta magával Ellát, a legkisebbet. Voltunk már öten. Egy sürgöny a pap öcsémért, egy a diákért Munkácsra. Nem telt bele másfél nap, együtt volt a familia.

Lett olyan lárma a házban, hogy a tetőt emelgette. Azért lefekvéskor igazságosan osztályoztuk: a három fiu, a pap, a katona és a diák békében megférték együtt. Két szolga és egy ur. Mert csak a diáknak még minden álom volt. De reggel a pap is, a diák is csendben, nesztelenül kiosontak a szobából, hogy a katona hadd aludjék, akár délig is.

Kilenc órakor már folyt a nagy reggelizés a másik szobában. Egyik a másikat csititgatta . . .

— Ne lármázz ugy kérlek! . . . Laci szegény nem tud aludni. A háboruban nyolc hónapig nem aludt s most sem engeditek. Borzasztó vagy te is! . . .

— Én lármázom? . . . Tetszik hallani apa? . . . Azt mondja, hogy én lármázom és ő ejti le mindég a kis kanalat.

Mi volt nekem az a kis kanál a pergő tüzhöz képest . . . De hamarosan kiderült, hogy nem hallgathatom délig a kiskanál csörgését sem. Édes apám elém tárta, hogy ezután eleget teszünk a társadalmi kötelezettségeknek és délelőtt, délután vizitelni fogunk.

Isten veled, szép délelőtti lustálkodás! Fel kellett, hogy kössem a kardomat, parádéba vágtam magamat és meg kellett, hogy látogassalak benneteket — szép körösvölgyi falvak.

A huszadik vizit után konstatáltam, hogy eddig még mindenütt a szin igazságot mondtam el. De ha még sokáig próbára teszsznek, én nem állok jót magamért.

— Édes apám, én inkább kettétöröm a kardomat, de én többet nem parádézom.

— Helyes. Hagyd itthon; gyere kard nélkül.

És most már igy jártunk. Egy ideig hallgattam, de aztán ujra kitört belőlem.

— Jól van. Értem, hogy miért voltunk itt is, ott is, amott is. Ennek megvan a maga célja, oka. De azt már igazán nem értem, hogy miért kell nekem elmenni Elek István gazdához Telkibe.

— Édes fiam! Csak nem gondolod, hogy őt kihagyjuk. A telkii piculás bank elnökét? . . . Az első gazdát. Iskolaszéki tag. Szava van annak fiam, még a vármegyénél is. Kezet fog azzal még a király is ha Telkiben jár.

Jó, hogy a király soha sem jár Telkiben. És ha már egy király is kezet fog vele, akkor nem értem, hogy miért idegenkedik tőle egy szegény zászlós?

Nem mertem megkérdezni, hogy hány ilyen Elek Sándor van? Megadtam magam. Csak csendes mosollyal kérdeztem olykorolykor:

— Hát most kihez megyünk édes apám?

— Most fiam a malom-mesterhez megyünk ki, a Holt-Körös felé. Nem lehet őt sem kihagyni. Beleőrli a buzámat a parasztokéba. Vagy nem pitlél finom lisztet. Leszedi ötször a vámot. Mit látja azt az ember? . . .

A molnár után a korcsmáros jött.

— Ja fiam, egyszer hozat az ember egy évben bort tőle, akkor se adjon tisztát? . . .

A suszternél már nem is szóltam. Kézenfekvő, hogy egy héttel hamarabb lesz kész a gyerekek cipője. A mészároshoz is elmentünk, hogy sok csontot ne adjon, az erdészhez, hogy ne küldjön görcsös fát, elmentünk végre még egy járásbirósági dijnokhoz, akinek a sógora Tirolban van.

— Az is olasz front fiam, — jól fog esni neki, ha meglátogatod. Nagyon jó ember.

Mikor aztán kijelentettem, hogy holnap reggel bemegyek Váradra, mert nekem ott is vannak ismerőseim: volt nekem mit hallgatni!

— Persze fiam! Erre van időd! Erre felkötöd a kardodat ugy-e? . . . Ezért nem sajnálsz reggel ötkor kelni, sőt biztosan, holnap reggel öt óráig le sem fekszel. Ilyenkor nem kiméled az idegeidet. Hazajössz a háboruból és elmész Váradra!

Ez a szemrehányás azonban csak akkor lett igazán teljes, mikor hazamentem Váradról. Édesanyám diadalmas mosollyal fogadott, vitt ki a kamrába, ahol halommal állt a sok jóféle. Egész kosár almák, sódarok, tiz literes boros kosarak, egy kis zsák finom hóliszt kalácsnak, felsárhus pecsenyének, törköly gyomorerősitőnek.

— Látod fiam, látod: milyen jók az emberek! . . . És te nem akartál elmenni hozzájuk. Ez ám mind te érted van, mind neked küldték . . . Mutasd a zsebed, mit hoztál a te hires váradi ismerőseidtől?! . . .

Meghatva álltam a jóindulat impozáns megnyilvánulása előtt. Nem volt egy szavam sem. Elgondolkoztam azon, hogy: milyen jók az emberek . . .

S valóban: a borban nem volt viz, a husban nem volt csont, a lisztben nem volt korpa s a békességben nem volt konkoly . . .

És már régen a fronton voltam, mikor édes anyámtól kapok egy levelet, amelyben ezt irja:

— Ma bent voltam Váradon cipőt venni. Alkudtam sokáig, mert méreg drága volt. Hogy-hogy nem: szóbajöttél te is édes fiam. S mikor a kereskedő megtudta, hogy én a te mamád vagyok: rögtön engedett egy koronát.

Hát mégis csak hoztam valamit a váradi ismerőseimtől is.

Papp Jenő.

Békéscsabán át megszünt a vasuti csatlakozás. Tizennégy nappal ezelőtt, hosszu várakozás után ujból forgalomba hozták a nappali budapest—aradi gyorsvonatot és az ahhoz csatlakozó s Nagyváradról reggel 6 órakor induló és az este 8 óra 20 perckor Csaba felől érkező vonatokat. Ezeknek a vonatoknak forgalomba helyezése megkönnyitette a Budapest—Nagyvárad közötti forgalmat. A Máv. forgalmi főnökség értesitése szerint mától kezdve ugy a reggel 6 órakor Nagyváradról induló 5004. számu és az este 8 óra 20 perckor Nagyváradra érkező 5009. sz személyvonatokat, amelyeknek csatlakozása van a budapest—aradi gyorsvonathoz Békéscsabán, bizonytalan időre beszüntették. Tegnap este már nem is érkezett Nagyváradra a békéscsabai vonat.

Megérkezett Salvator karlsbadi és mindenféle különböző friss töltésü ásványvizek

Továbbá ajánlok kékkő, raffia és szalámit előnyös árban. IFJ. POPPER JÓZSEF.

Megujultak az orosz támadások.

Orosz hadszintér. *Budapest, junius* 10. (Hivatalos.) A tegnapelőtti nappal ellentétben tegnap ujra az egész északkeleti harcvonalon rendkivül elkeseredett harcok fejlődtek ki, *Okna és Dobronouc közt egy helyen* 8, *másik helyen 5 nehéz támadást vertünk vissza*, mely alkalommal a szilézíai 16 számu vadászzászlóalj különösen kitüntette magát.

A Strypa alsó folyásánál nagy orosz haderők elkeseredett küzdelem után csapatainkat a keleti partról a nyugatira szoritották vissza.

Tarnopoltól északnyugatra az oroszok számos előretörését vertük vissza. Luck körül a Styrtől nyugatra folyik a harc. Olkinál és Cartoriszktól északnyugatra meghiusultak az orosz átkelő kisérletek.

1600 ujabb olasz fogoly.

Olasz hadszintér. *Budapest, junius* 10. (Hivatalos.) Az olaszoknak Etsch és a Brentu közötti harcvonal több helyén megkisérelt előtöréseit visszavertük. A támadás területén a foglyok eddigi száma több mint 1600-zal, közte 35 tiszttel szaporodott. A tolmeini hidfő előtt csapataink erőteljes tüzérségi hatás után az ellenséges harcvonal egy részének akadályait és fedezékeit átrombolták.

Erről a vállalkozásról 80 fogollyal, közte 5 tiszttel és 1 gépfegyverrel, valamint egyéb hadiszerrel tértek visszk.

Délkeleti hadszintér. *Budapest, junius* 10. (Hivatalos.) A Vojusa alsó folyásánál olasz járőröket tüzeléssel szétugrasztottunk. *Hőfer.*

Tavannes erőd német tüzben.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) **Genfből jelentik: A A „Heclair" cimü lap jelenti a verduni frontról: Az északkeleti szektor egyik erődje, Tavannes, a németek nehéz ágyutüzében áll.**

Orosz tömegek a vágóhidon.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) *A Matin jelenti: Brusilov orosz tábornok másfél millió ember felett rendelkezik; a támadásban tehát bátran áldozhatja fel az emberanyagot.*

Bukovinából jelentik: Az Oroszországból visszatérő emberek beszélik, hogy Besszarábiában folyton nagy tömegek vonulnak fel Litkani irányában. Ezen csapatok számát 300 ezer főre becsülik.

Az utak valósággal hemzsegnek a muníciós kocsiktól.

Az antant zsarnoksága Görögország felett.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) **A lyoni Novelis jelenti Szalonikiből: Az itteni görög kikötőparancsnok helyébe egy francia tengerésztisztet neveztek ki.**

Az antant elrendelte az összes francia kikötőkben levő görög hajók lefoglalását.

A Times jelenti Athénből: A szövetséges antant hatalmak folytatják a blokád-intézkedéseket mindamellett, hogy a görög kormány elrendelte a görög hadsereg részleges demobilizációját.

Az orosz offenziva terjedelme.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) Berlinből jelentik: Wigand Károly amerikai ujságiró jelenti lapjának: Az orosz offenziva 200 kilométerre terjed ki Brody nyugati részétől Csernovitzig. Az orosz seregeket itt gyüjtötték össze. Különböző pontokon óriási mennyiségü tüzérségi anyag van felraktározva. A tüzérségi tüznek, ugy látszik, tulhatalmasnak kell lennie, ugyanis az oroszok a gorlicei áttörést próbálják utánozni.

Bolgárok és franciák harca.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) A Times jelenti Szalonikiből: Naponkint heves tüzérségi harcok folynak a franciák és a bolgárok között. Az ellenséget visszaszoritottuk és a francia flotta szerdán Radonári ellen támadást intézett.

A németek elfoglaltak egy erődmüvet.

500 fogoly, 22 gépfegyver a zsákmány.

Berlin, junius 10. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

A Maas nyugati partján hatásosan folytatták az ellenséges ütegek és sáncmüvek elleni harcot. A folyótól keletre *csapataink folytatták támadásaikat.* Kemény harcok után *kivertük az ellenséget a Douaumont erődtől délnyugatra levő hegygérincen a Chapitre erdőben és a Fumin hegyháton több állásából.*

A Vaux erődtől nyugatra bajor vadászok és keletporoszországi gyalogság **rohammal elfoglalt egy erős ellenséges táberi erődmüvet, mely több mint 500 főnyi védőseregével s 22 gépfegyverrel kezünkbe jutott.**

A junius 8 ika óta ejtett foglyok száma 28 tisztre és 1500 főnyi legénységre emelkedett. Hartmannsweilerkopfon német járőr ellenséges árkokból több franciát hozott hadifoglyul.

Keleti és balkáni hadszintér.

A német csapatoknál nincs ujság. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Salandra beismeri az olaszok tehetetlenségét.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) Luganóból jelentik: Salandra az olasz kamarában tartott beszédében visszatekint a déltiroli operációkra. Beszédében előtérbe állitja, hogy még fantasztikus az osztrák csapatok vesztesége és hogy a támadást olasz csapatok mindenütt meghiusitották, azonban *kénytelen beismerni Asiago és Arsiero elvesztését.*

Megjósolja, hogy az offenzivát nem lehet hasonló erővel megismételni, vagyis olasz ellenoffenzivát kilátásba helyezni.

A cár a főhadiszálláson.

Budapest, junius 10. (Saját tudósitónktól.) Pétervárról jelentik: A cár a Brusilov főhadiszállására utazott.

Egy millió Kitchener holttestéért.

Budapest, junius 10. (Saját tud.) Amsterdamból jelentik: **Egy londoni bank 1 millió shilling jutalmat biztosit annak, aki Kitchener holttestét megtalálja.**

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT
csecsemők
gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után
Mindenhol kapható.
Próbadobozt és tanulságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen dijtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien I., Biberstrasse 38 e.

A detektiv ügyes fogása.

Betörés fényes nappal a Hungária rt. üzletében. Vass Albert detektiv másfél óra alatt elcsipte a tetteseket.

Tegnap délben fél 1 óra tájba a „Hungária“ cipőgyár Kossuth-utcai üzletéből értesitették a rendőrséget, hogy az üzlet pénzes fiókját ismeretlen tettesek feltörték, s onnan több mint 1400 korona papirpénzt eloptak.

A rendőrség ügyeletes detektivje *Vass* Albert nyomban kisietett a helyszinére, ahol a keservesen siró pénztárosnő fogadta. Elpanaszolta, hogy mikor az ebédről fél egy órakor visszatért az üzletbe, az ajtót nyitva és a kasszát feltörve találta. A detektiv megállapitotta, hogy a kaszát körülbelül másfélcentiméteres vésővel törték fel a tettesek. Munkájuk nem volt valami nehéz, az üzlet ajtaját minden feltünés nélkül álkulcsal nyitották ki, bent szintén teljesen háboritatlanul dolgozhattak. Ugy látszik azonban, még is csak ugy kutyafuttában operáltak, mert az ezüst pénzt ott hagyták, csak a papirpénzt, mintegy 1420 koronát markoláztak össze.

Az összeverődött tömegtől Vass detektiv mindjárt érdeklődött, hogy nem láttak e valakit az üzlet körül ólálkodni. A detektiv kérdésére előállt egy kis csillagvárosi lányka, hogy ő bizony látott két fiut, amint nézegették az ajtót, meg a Helfy üzlet ajtaját. Mind a kettő 16—18 év körüli barna fiu, az egyik tiszta szürke ruhában, a másik barna kabátban és sötét nadrágban. Vass Albert azonnal értesitette telefonon a vasuti posztokat az esetről és közölte velük a gyanusitottak személyleirását, ha talán a lopott pénzzel elutazni szándékoznának. Azután ő maga is kiment a váradvelencei állomásra, hogy az átutazók között szójjelnézzen. A gyanusitott fiukat nem találta az utasok között.

Visszatérve az állomásról, betekintett több korcsmába és kávéházba, hátha ráakad a betörőkre. Az „Ujvilág“ kávéházban az egyik vendég, akinek az esetet elmondta, megszólalt :

— Ismerem én a fiukat, sokszor láttam őket a Kossuth-utcán, facér lakatos legény mind a kettő !

Azután utasitotta a detektivet, hogy menjen a Rhédey kert felé, mert ott szoktak tanyázni.

Vass Albert el is indult végig a Szent László-téren, majd letért a Szacsvay-utcára. Amint a Menház utca táján az izr. hitközség iskolája közelébe ért, átpillant a másik oldalra : — Ott jött vele szembe a két suhanc, akikre teljesen ráillett az adott személyleirás.

Vass Albert olyan detektiv, aki mindig biztos a dolgában, odarukkolt a két suhanc elé és torkon ragadta mind a kettőt egyszerre :

— Meg vagytok hát, jómadarak ! Azok egy darabig szabadkoztak, azonban Vass az egyiket hamarasan ártalmatlanná tette, a másikra már nem is volt szükség. Mellette termett ugyanis az az ember, akivel egy fél órával a kávéházban találkozott össze :

— Evvel már ne bajlódjon Vass ur, — mondotta — ez már az én kezemben van !

Aztán vitték a két fiut a rendőrség felé. Azok még mindig ficánkoltak, hogy mit akarnak ötőlük, ők nem csináltak semmit a világon. Vass Albert szép csendesen benyult a szürkeruhás fiu zsebébe, s kihuzott onnan egy tárcát. Kinyitja, hát tele van bankókkal.

— Csak ezért jöttök velem fiam — mondotta csendesen mosolyogva a detektiv.

A rendőrségen már ment minden, akárcsak a karikacsapás. A fiuk beismertek mindent, sőt egy harmadik társukat is megnevezték, akinek 80 korona jutott a „zsákmányból.“ A szürkeruhástól 1100 koronát, a másiktól 250 koronát szedett el Vass detektiv, aki méltán büszke lehet gyors és ügyes fogására. A két betörő fickó alig idősebb 16 évesnél. Az egyik lakatossegéd, a másik, valamint harmadik társuk foglalkozás nélküli csavargó. A betörő szerszámokat már nem találhatták meg náluk, mert kint a városvégén bedobták a Peee medrébe. A két fiatal bünös, akiket rövid másfél óra alatt utólért a földi igazságszolgáltatás, egyelőre a rendőrség hüvös zárkájában pihen.

Lestyán Adorján meghalt.

Mély gyász érte dr *Lestyán* Endre plébánost édes atyjának : *Lestyán* Adorján debreceni kir. közjegyzőnek tegnap éjjel életének 67 ik évében bekövetkezett gyászos elhunytával.

Lestyán Adorján előkelő biharmegyei családból származott. Édesatyja Lestyán Károly béli főszolgabiró volt, édesanyja Lakatos Ilona. Született 1849 ben Sarkadkereszturon. Jogi tanulmányai befejezése után vármegyei szolgálatba lépett s székelyhidi szolgabiró lett, majd a közjegyzői kamarák szervezésekor 1875 ben székelyhidi kir. közjegyző lett, majd 1899 ben debreceni kir. közjegyzővé nevezte ki a király s ugyanakkor mint nagytekintélyü közjegyzőt a debreceni kir. közjegyzői kamara — amelyhez a váradi közjegyzők is tartoznak — elnökévé választotta meg 1904 ben kir. tanácsossá, 1909-ben udvari tanácsossá nevezte ki a király.

Lestyán Adorján közkedvelt nagytekintélyü tagja volt a debreczeni társadalomnak s minden katholikus intézménynek lelkes támogatója. Kortársa és jóbarátja volt Hlatky Endre főispánnak, akinek halála mélyen megrenditette, mivel ő is hasonló betegségben szenvedett.

Mult éjjel heves rosszullét fogta el, asztmatikus görcsök kinozták s hosszu szenvedéstől váltotta meg a halál.

Halálát neje és gyermekei gyászolják, kik közül Ödön fia pénzügyi titkár Nagykárolyban s jelenleg huszárfőhadnagy az északi harctéren, Endre váradujvárosi plebános és leánya Irma dr Téchy József orvos neje.

Az elhunyt temetése e hó 12 én, hétfőn délelőtt 11 órakor lesz Debreczenben.

Előkészületek az aratásra.

Cziffra Kálmán dr vezeti a munkálatokat.

Legnagyobb kérdés most mindennél, még a háborunál is nagyobb, milyen lesz az aratás.

Azt a munkát, hogy ne maradjon sok terület bevetntetlen s a hadbavonultak földjeit valaki megmunkálja, egy sajátságos, az eddigiektől elütő szervezet végezte Biharban.

Ez a *Gazdasági Munkásbizottság*.

Eddig a szántás-vetést intézte, küldte a hadifoglyokat, munkásokat oda, ahol szükség volt rájuk.

Most azonban jön a nagy erőpróba, az *aratás*.

Ez lesz a *Gazdasági Munkásbizottság* nagy nemzeti munkájának próbaköve.

Illetékes helyen tudhkozódgattunk a bizottság müködéséről.

Nagy vonásokban a bizottság feladatait a következő felvilágositás körvonalazza :

— A biharmegyei összes magyar asszonyok és leányok igazán megfeszitett erővel és szorgalommal dolgoznak tavasz óta s eredményes is munkájuk. Szabad emberek ezek, akik helyesen fogják fel hivatásukat. A bizottság ezeknek segitségére van s ez erőforrásoknak megfelelő helyen való felhasználását irányitja. Ez mintaszerüen szervezve jól müködik. Nem a *termelő*, hanem a *termelés* érdekeit nézi s ott segit, ahol kell. Hova mennyit küld, azt katonai érdekből nem közölhetjük, de van elég munkaerő s *lesz az aratásra is*. Erre készülünk most erősen.

*

A hivatal vezetője *Cziffra* Kálmán dr képviselő, tartalékos huszárfőhadnagy. Egy bizottsággal végzi nehéz feladatát.

A feladat nem könnyü, de *Cziffra* Kálmán dr könnyen keresztülvágja a legnehezebb kérdés csomóját is. Megyei ember, de Nagyváradon élt, anélkül, hogy a városi érdekeltségek bármelyikébe is elhelyezkedett volna. Mindezideig kerülte az az érdekkapcsolatokat, amig igazi hivatását megtalálta. És ez a magasabbrendü feladatok teljesitése. Ez vitte a közigazgatási pályáról a politikai porondra, ahonnan nemsokára, ugy hirlik, vezető állásba kerül. Megemlitettük előtte főispánsága kérdését :

— Beszélnek róla, szólt nyugodtan.

Nem közlékeny. Frazeológiája tömör, rövid kijelentésekből áll. *Beöthy* Lászlóra emlékeztet, rövid, határozott a lényegét ölelő

OBERBAUER A. UTÓDA BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hirnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167—43.

szavaival. Csak azt nézi, mint lehet jól elintézni a dolgokat s nagyon tiszteli a törvényeket.

— Ezt nem irhatjátok meg, — mondja derülten. (Jól tudja.)

Még egyet tisztel: *Széchényi* Miklós gróf püspököt. Fanatikus hive *Tisza* Istvánnak és öntudatos követője.

De ismeri a helyi érdekköröket is. A megét önként választotta, de a város ügyei iránt is kellő érzéke van.

Az a hir, hogy a kettő rövidesen egy kézben lesz ismét. És ez a kéz a *Cziffra* Kálmán dr sima, erős, erélyes keze.

A nagyváradi oltáregyesület kiállitása.

Uram, szeretem a te házad ékességét
és a te dicsőséged lakhelyét. 25. zsolt.

Két esztendei háboru okozta szünet után az oltáregyesület nemeslelkü hölgyei ismét kiállitást rendeztek azon templomi ruhákból, melyeket az 1915. nov. 10. és 1916. jun. 10 ike közé eső időben nagy szorgalommal, lelkesedéssel és finom izléssel készitettek. A *Vucskics* Julia urhölgy vezetése alatt álló diszes hölgy-gárda névsora az első, mellyel a mélyen tisztelt olvasóközönségnek beszámolni óhajtunk. A munkaórákra a következő urhölgyek jártak el: Bilinszky Sotérné, Ember Emánuelné, Fráter Imréné, Gallinszky Károlyné, Grunwald Henrikné, Harmathy Károlyné, Horváth Margit, Karácsonyi Terézia, Kolozsváry Sándorné, Lukács Gusztávné, Meluk Lajosné, Sándor Albertné, Schwarz Gézáné, Szkuba Gyuláné, Szikora Irma, Szokub Mária, Vertán Lajosné, Vinkler Józefa urhölgyek. Otthon készitett munkákkal szerepelnek a kiállitáson: Antony Mária, Ikrich Erzsike, Krucskó Mária, Koszta Istvánné, dr Krűger Aladárné, Lapu Antalné, Schüller Ilona, Szabados Pálné, Tóth Zsigmondné, Vodicska Józsefné

Maga a következő statisztika világos képet nyujthat az urhölgyek fáradhatatlan buzgalmáért Isten háza diszének előmozditására. Egy vecsernyepalást, 16 miseruha minden mellékletével. 16 miseing, 16 karing, 7 küjön stóla, 108 darab kehelykendő. 108 kéztörlő, 64 pallakendő, 27 corporale, 32 palla, (kehelyfedő), 50 drb stólavédő, 10 oltárszolgaing. 10 oltárszolgaruha, 2 áldoztatóabrosz, 3 burza, 1 szószéktakaró. És a kisebb ruhadarabok is, pl. kehelytörlő, mind csipkével, horgolással, himzéssel ékesek!

De kezdjük meg immár a kiállitás rövid szemléjét. A Kath. Kör diszteremének jobb oldali hajójában, azaz a jobboldali karzatok alatt vecsernyepalástok, karingek nyertek ügyes, csinos elhelyezést, egy hosszu asztalka, cimsoros vázákkal, selyemszalagokkal ékes. Az asztalon kisebb egyházi ruhák: vállkendők, pallák, korporálék, oltárabroszok stb. A diszterem főhajójában a miseruhák, a kiállitás legimpozánsabb darabjai állanak. Kiemeljük *Lukács* Gusztávné remekszép violaszin miseruháját, mely, mint a miseruhák, csaknem valamennyien Borromeo-alakban készültek, pompás, magyaros müselyemhimzéssel a kereszten.

Gyönyörü *Csatáry* Jánosné albája finom és preciz Madeire és Richelieu himzéssel. *Óváry* Sándorné fehér miseruhát készitett igen hatásos mintáju himzéssel, melynek technikája gobelin szerü, függőleges öltésekkel. Nagyon szerencsés technika, miseruhákra kiválóan alkalmas. Nem kevésbé szép *Sándor* Albertné piros kazulája, valamint *Grósz* Amália müve, zöld miseruha viola és sárga liliomokkal, iriszekkel, melynek virágai applikációval, levelei hosszu öltéssel készültek. (Vinkler Jozefa ajándéka.) *Baranyi* Boriska fehér kazulához himzett függőleges öltéssel szép sárga sáv-disz. Nagyon eredeti *Grunvald* Henrikné viola kazulája, himzett részén biedermeier mintáju disszel. Technikája az alapon vizszintes fehér szalagocskák vagy sulytások, a virágoknál gobelinöltés. Az egész igen előkelő, diszkrét hatásu. Nem tudjuk az ilyen technikáju himzés mennyiben tartós, és mennyiben lehet por, szeny ellen védeni, de, hogy igen szép, az bizonyos. A főhajóban, a bejárathoz közel van egy hosszu asztal tele szebbnél szebb kisebb ruhákkal. Egyik oldaláról függ alá *Koszta* Istvánné csudaszép szószéktakarója: halványzöld atlasz-alapon nagy fehér lóuszok sötétzöld levelekkel, modern stilizálásban. A terem baloldali hajójában, azaz a baloldali karzat alatt szintén vecsernyepalástok, kar és miseingek láthatók, mint a jobboldali hajóban, valamint egy hosszu asztal, apróbb himzésekkel boritva. A virágdisz itt nemesitett szarkaláb vázákban. Fölöttébb dekorativ hatásu. A karingek között kiemeljük *Stachó* Magdolna szépen horgolt munkáját.

A kiállitás szerény referense nem zárhatja egyébbel e rövid beszámolót, mint hogy szivéből gratulál az egylet hölgyeinek a szép kiállitáshoz.

Némethy Gyula dr.

Szent Péter és Szent Pál napján a Vörös-Keresztnek gyüjtünk.

A magyar Vörös-Kereszt Egylet igazgatóságának határozata folytán a nagyváradvárosi választmány f. hó junius 29 én, Szent Péter és Szent Pál napján az egylet javára gyüjtést rendez. A gyüjtésnek egész szervezését és lebonyolitását az igazgatóság a Vörös Kereszt Egylet fiókegyleteire és választmányaira bizza.

Tudjuk jól, hogy a Vörös Kereszt Egylet szünet nélkül részt vett a hadsereg munkájában.

A Vörös-Kereszt által felállitott egészségügyi intézetek száma 1722, amelyekben az ágyak száma 93412. A tartós kezelést végző intézetekben 447.548 sebesült, (beteg), a betegnyugvó állomásokon pedig 499.955 átutazó katona részesült ápolásban és segélyben.

A sebesült és beteg katonák szállitására 3 kórház vonatot és 6 segélyvonatot tart fenn. A vasuti- és hajóállomásokról a kórházakba csak Budapesten 25 gépkocsi és 11 lóvonatu kocsi szállitotta a sebesült és beteg katonákat. Ezenkivül 165 sebesült szállitó kocsit, 33 társzekeret, 300 hordágyat és hordszéket küldött a hadszinhelyekre. Fenntart egy 200 ágyas táborikórházat, tábori kápolnával, tábori raktárakat és fiókraktárakat egészsgügyi anyag, ágy és fehérnemü, továbbá élelm és üditőszerek számára. Kórházakat állitott fel Szófiában és Konstantinápolyban is.

Természetes mindez olyan jelentékeny költséggel jár, hogy dacára a legnagyobb takarékosságnak az elmult év végéig háborus kiadások cimén a Vörös Kereszt központja 5·74 millió korenát adott ki, mert az egylet átlagos napi kiadása a háboru alatt felülhaladja a 11.000 koronát.

Most tehát a háboru harmadik évének küszöbén, mikor erősen megfogyott alapjainak gyarapitása érdekében a Vörös Kereszt egylet az egész ország társadalmához emeli kérő szavát, a nagyváradi városi választmány Biharmegye és Nagyvárad város lelkes közönségéhez fordul azon kéréssel, hogy szent Péter és szent Pál napján járuljon hozzá jótékony adományával a Vörös Kereszt áldásos működésének előmozditásához.

A teendők megbeszélésére, illetve a társadalom összes rétegeiből alakitandó bizottság megválasztása céljából f. évi junius 13 án délután 6 órakor értekezletet fognak tartani, melyet az előkészitő bizottság nevében Rimler Károly és Dr Fráter Imre hivtak össze.

A házbérfillér behozatala.

Százezrekre menő ujabb teher.

Most, a háboru második esztendejének a vége felé, az összes magyar vidéki városok nagy megpróbáltatás előtt állanak. Kiadásaik tetemesen emelkedtek, bevételeik azonban vagy erős visszaesést mutatnak, vagy legalább is nem tartanak lépést a kiadásokkal.

Ebből folyólag lázasan kutatnak uj jövedelmi források után. Az egyik a legkönnyebb módhoz: a városi pótadó emeléshez folyamodik, a másik pedig uj adónemek behozatalával igyekszik a háztartás egyensulyát biztositani.

Nagyvárad városának ez évi költségvetésében óriási deficit fenyeget, amelynek fedezésére a házbér-fillérek, a valóságban azonban nagyon is sulyos házbér koronák behozatalát tartja egyedül helyes finánc-akciónak a város tanácsa.

A házbérfillérek mellett csoportositott érvek közzé, sulyos argumentumként azt is felvették, hogy ez a legigazságosabb uj megterhelés, mert adó alá vonja azokat is, akik eddig semmivel nem járultak a város háztartásához, s igy a városi közmüvekhez, dacára, hogy azok élvezik. Ezek alatt, jól tudjuk, főként a katonatiszteket és a fixfizetésből nyomorgó állami, megyei és városi tisztviselőket értik.

Sujtaná továbbá az uj teher a város közönségének azon rétegét, amelyet a mostani nagy drágaság már is tönkre silányitott, ahelyett, hogy azokat igyekezne megterhelni a város tanácsa, akik a háboru folytán vagyonosodtak, meggazdagodtak.

Az eredeti terv szerint a házbér-fillér cimén gunyolt uj és tetemes terhet közvetlenül a megadóztatás alá kerülő lakások bérlőire, illetve elfoglalóira vetnék ki: azonban a tanács érezte, hogy ilymódon a kivetett uj adó egy részét még nagy üggyel bajjal sem tudja behajtani, tehát akként akarja a kérdést megoldani, hogy a kivetést ugyan a lakókra névszerint és személy szerint eszközli, de azért a háztulajdonos szavatol s ha a lakó nem fizet, egyszerüen behajtják a tartozást a házigazdán.

Hogy ez a pénzügy politikai csodabogár meglepte az adópolitikában és az adótörvényekben jártas szakembereket, legjobban mutatja *Németh* István kir. pénzügyigazgatónak a pénzügyi bizottságban tett nyilatkozata, midőn kijelentette, hogy az adózás sarkalatos alapelveivel merőben ellenkezik az, hogy bármely adóterhet mástól hajthassanak be, mint akire az kivettetett. Ezt a törvények sem engedik meg.

De még ha a törvény nem tiltaná is, a gyakorlati élet ellentmond az ilyen adóátutalásnak, mert olyan terhet róna a házigazdákra, amellyel szemben nincs semmi védekezési eszköz a kezükben.

Szeged város már néhány év óta kisérletezik, hogy behozza a házbér-fillért, de az ottani tanács mindjárt nyiltan a háztulajdonosra akarta az uj terhet kiróni, azonban ezt a miniszter alig pár héttel ezelőtt küldött leiratában nem engedélyezte.

Tehát meddő kisérlet az itteni tanács részéről a lakókra kivetett házbér fillérre a háztulajdonos szavatosságának kierőszakolása, mert ha a szegedieknek nem engedélyezte a házigazdák egyenes megterheltetés-

sét, az átháritást még inkább nem hagyja jóvá a miniszter.

De ezektől eltekintve, az első főkérdés az, hogy egyáltalában a mostani viszonyok között szabad e és lehet e ilyen óriási uj terhet rakni a város polgárainak a vállaira, amelyek már is görnyednek a terhektől.

Tekintettel kellene lenni még arra is, hogy ugyancsak egyidejülég nagyobb teherrel sujtja a város a polgárokat a villamos áramdij felemelése, továbbá a csatornázási-adónak 2 százalékról 4 százalékra emelésével.

Értesülésünk szerint az egész szabályrendelet ellen már elvi szempontbél is nagy ellenállás lesz s a törvényhatóság legkiválóbb tagjai fognak vétót mondani az egész javaslatnak, amely a legnehezebb viszonyok között százezrekre menő uj teherrel akarja a polgárságot sujtani.

Az Oltáregyesület kiállitásának megnyitása.

Tegnap délután 5 órakor nyitotta meg az Oltáregyesület kiállitását dr *Bundala* Mihály pápai prelátus a Kath. Kör Szent László-termében.

Megnyitó beszéde elején részvéttel emlékezett meg az Oltáregyesület igazgatójának dr Lestyán Endre plebánosnak mély gyászáról, akinek édesatyja halt meg, s aki a miatt nem vehetett részt a kiállitás megnyitásán. Ezután örömét fejezte ki a prelátus a kiállitás gazdagságán, a kiállitott müvészi munkák szépségén, melyek mind egy célt szolgálnak: Az Oltáriszentség iránti hódolat emelését.

Az Oltáliszentség minden erőnk forrása, belőle kell erőt meriteni ugy az egyén, mint a társadalom átalakitására.

Az Oltáregyesület tagjai, akik az Oltáriszentség kultuszát mélyitik, gyarapitják azok erejét is, akik a távoli harcterekon Jézus szent Szivéből meritenek bátorságot, lelkesedést.

Dr Bundala Mihály prelátus mély ihlettől áthatott, gyönyörü szavai nagy hatást tettek a jelenvoltakra, akik között ott láttuk a következőket:

Dr Lábán Lajosné, dr Bangha Aurélné, Sztaniszlavszky Adolfné, dr Bozóky Alajosné, özv. Grunwald Henrikné, Bozóky Gyuláné, dr Bozóky Gézáné (Pozsony), Szecsich Elekné, özv. Óváry Sándorné, dr Kiss Dénéné, Hosszu Jánosné, Eleméry Ferenczné, Kazinczy Mária, Vinkler Jozefa, Schwartz Gézáné, Olasz Ilka, Olasz Ákosné, Sándor Albertné, Lukács Gusztávné, Ember Emánuelné, Horváth Margit, Buzáth Ilona, Sojkup Mária, Kiss Vali, Schwartz Mici, Nicki Mária, Némethy Gyula, dr Krűger Aladár, Sürger Bertalan, Domenek Pál, Mellau István.

Bundala prelátus megáldotta az egyházi ruhákat, s ezzel a kiállitást megnyitotta.

A kiállitást sokan látogatták az esti órákig.

Az Oltáregyesület pünközsd mindkét napján és kedden d. u 5 órakor ünnepélyeket tart, melynek programja a következő:

1. *Hosszu* Jánosné urasszony zongora játéka.
2. *Domanek* Pál papnevelő intézeti lelkiigazgató előadása.
3. Nemzeti frigy Jézus Szent Szivével. Zenéjét szerezte *Resch* Mihály zenetanár, előadja a férfikar.

A második előadás pünkösd másodnapján d. u. 5 órakor lesz, melynek programmja a következő:

1. *Pálffy* Jenőné urasszony zongora játéka.
2. *Szent-Királyi* S. Zoltán plebános előadása.
3. *Női tercett.* Előadják a székesegyházi énekkar hölgytagjai.

Junius 13-án, kedden d. u. 5 órakor lesz a befejező előadás, melynek programmja a következő:

1. *Polgár* Mariska urleány szavalata.
3 Zeneszám. Előadja *Kürti* István zenetanár.
3. *Molnár* János esperesplebános előadása.

Belépti dij nincs, az Oltáregyesületnek szánt adományokat köszönettel fogadja az elnökség.

A „Megóvó“ telep Nagyváradon marad.

Keresethez jutnak a katonák özvegyei és feleségei.

Már megemlékeztünk arról a nagyváradi katonai intézményről, amely munkát és keresetet nyujt a nagyváradi iparnak és a harctéren elesettek özvegyei közül már is több mint száznak.

Ez az u. n. katonai megóvó hely németül K. u. k. Bergungstelle, mely jelenleg Kolozsvári utca végén, az Incze féle téglagyárban van elhelyezve.

A telepen *Stágl* Kálmán és *Urán* Mihály nagyváradi cipésziparosok vállalkozásában és vezetése alatt orosz foglyok javitják és talpalják a harctérről hazaszállitott rongyos bakancsokat és csizmákat.

Ezenkivül javitanek, foltoznak itt mindenféle katonai felső és alsóruhát, lószerszámot, sőt még más kisebb hadfelszerelési fémdolgokat is.

Hogy mily nagyarányu ez a megóvótelep, mutatja az is, hogy a nagy kiterjedésü és sok helyiségből álló gyártelep kicsiny arra, hogy a megóvó-telepet nagyobb arányokban fejlesszék, amint azt már elhatározták irányadó helyen. Mivel pedig nem találtak Nagyváradon alkalmasabb bérhelyiséget, az egész intézményt át akarták helyezni Debrecenbe, ahol a lovardát szemelték ki erre a célra.

Ennek pedig az a hátrányos következménye lett volna, hogy száznál több szegény özvegy és árva maradt volna kereset és kenyér nélkül.

Eleméry Ferenc katonaügyi tanácsos, amint értesült a katonai hatóság ezen tervéről, felismerve az intézmény áthelyezéséből előálló szociális hátrányokat, haladéktalanul megtette a szükséges lépéseket, hogy a megóvó-telep továbbra is Nagyváradon maradjon. Ez irányu akciója sikerrel is járt, amennyiben most már a felsőbb katonai parancsnokság jóváhagyását is megnyerte az a terv, hogy az egész megóvó állomást, a háboru végéig a Vilmos császár-uton (az előtt Aradi-uton) lévő honvédhuszárlaktanyában helyezzék el.

Sőt még a telep negyarányu kifejlesztése is elhatározott dolog már.

Pár nappal ezelőtt érkezett le Nagyvárad város katonaügyosztályához a hadügyminiszter leirata, amelyben felhivja a várost, hogy a megóvó telepen a harctéren elhalt katonák özvegyei és a harctéren levő katonák feleségeit figyelmeztesse a telepen kinálkozó munkaalkalmakra s ilyen munkásnőkről gondoskodjék.

A leirat szerint nemcsak már használt katonaruhák javitását, hanem téli ruhanemüek: lábszárvédők, keztyük, haskötők kellő felszerelését végzik a telepen foglalkoztatott nők.

Arról van szó, hogy az eddig foglalkoztatott száznál több asszonyon kivül, még néhány százat vesznek fel s látják el munkával.

Elsősorban is megkeresik a különböző hadsegélyezési hivatalokat és társadalmi szervezeteket, hogy irják össze az elesett katonák özvegyei és a katonai szolgálatot teljesitők feleségei közül azokat, akik hajlandók a megóvó állomáson munkára vállalkozni.

Az erre vonatkozó felhivást pár nap mulva bocsátja ki *Eleméry* Ferenc tanácsos, akit hálás elismerés illet sikeresen keresztülvitt akciójáért, amelylyel pár száz szegény család megélhetését könnyiti meg.

HIREK

Pünkösd ünnepe.

Az egyház születésének napja van ma, a Szent Lélek égből alászállásának napja, amikor Jézus tanitásának teljessége betölt s az apostolok kiléptek a bámuló népek elé, hirdetni a megfeszitett Krisztust.

A mai ünnep alkalmából a *székesegyházban* ünnepi istenitisztelet lesz, a nagymisét gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök tartja s az evangélium után *Brém* Lőrinc kanonok mondja a szentbeszédet.

A *váradolaszi* plébánia-templomban a nagymisét *Imrik* S. Zoltán tb. kanonok mondja, szentbeszéd nem lesz.

A *Szent László templomban* a nagymisét és a szentbeszédet *Glatz* Mihály káplán tartja.

A *váradvelencei* plébánia templomban *Halász* Gyula plébános mond szentmisét és szentbeszédet.

*** Lapunk legközelebbi száma a közbejött kettős ünnep miatt szerdán a rendes időben jelenik meg. Esetleges fontos eseményekről kiragasztandó táviratainkon ut-ján értesitjük a közönséget.**

* **Pótszerződés a villamos vasuttal.** A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg jóváhagyta a nagyváradi villamosvasut felemelt menetdijait. A városi tanács megbizta dr *Thury* László városi főügyészt, hogy az uj menetdijakra vonatkozó pótszerződést készitse el.

*** Diszitsük fel hőseink sirját Pünkösd vasárnapján! Vigyük ki virágainkat — hálánk jeléül! Menjünk ki mindnyájan e napon hozzájuk!**

* **Vaskereszt.** A király megengedte, hogy a német császár által nekik ajándékozott vaskeresztet elfogadják és viseljék és pedig: a II. osztályu vaskeresztet galánthay gróf *Eszterházy* Alajos 7. huszárezredbeli főhadnagy és nemes *Horváth* József őrmester a 7. huszárezredben, a harcos érdemrendet Gálik József szakaszvezető a 101. gyalogezredben és Gaál Lajos tizedes a 7. huszárezredben.

* **Jánossy Gyula hazatér.** Nagyvárad város polgármestere felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, hogy *Jánossy* Gyula rendőrkapitányt a honvédelmi miniszter utján a tényleges katonai szolgálat alól mentesse fel. Jánossy Gyula rendőrkapitányra szükség van itthon, mert a rendőrség létszáma csökkent s ha Pásztor Bertalan aljegyzőt berendelik a polgármesteri hivatalhoz, ahova választották, a kihágási bíróság vezető nélkül maradna. Ide helyezik át Dajka Endre dr rendőrkapitányt s a bünügyi osztály vezetését ujból Jánossy Gyula rendőrkapitány foglalja el.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli: Legfelső dicsérő elismeréssel tüntette ki a király *Tolnai* Frigyes 19. tábori tüzérezredbeli tartalékos hadnagyot, koronás arany érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján, *Hödl* András 37. gyalogezredbeli hadnagy élelmezési tisztet és arany érdemdemkereszttel a vitézségi éremszalagján, *Popovics* Miklós 70. gyalogezredbeli tart. egészségügyi zászlóst.

* **Nem lesz raffia.** A földmivelésügyi miniszter tegnap értesitette az alispánt, hogy a szőllősgazdák az idén nem kapnak raffiát. Hogy mit jelent az, hogy nem lesz raffia azt csak a szőllősgazdák tudják kellőleg mérlegelni. Raffia rendszerint külföldről érkezik hozzánk, most azonban a háboru lehetetlenné teszi a szállitást. A kormány erre való tekintettel figyelmezteti a vármegye törvényhatóságát, hogy a raffiát mással pótolhassák. Igen jó pótló eszköz a kötősás, a hársfahéncsa, az iszalag, sőt a vashuzal is. A miniszter ajánlja a gazdáknak, hogy ezeknek a kötöző tárgyaknak a beszerzésére fektessék a fősulyt.

* **Balassa Béla ezredparancsnok lesz.** Az orosz fronton küzdő *Balassa* Béla vezérkari ezredes, aki a vaskoronarend, a nagy vitézségi aranyérem és a Signum Laudis tulajdonosa, akinek a német császár személyesen fejezte ki elismerését, ugyszintén Hindenburg táborszernagy is, a napokban ezredparancsnok lesz. Jelenleg az orosz fronton gyarapitja harci babérait — Balassa Béla ezredes *Sebestyén* Lajos ny. tp. főpénztáros veje, akinek másik veje, *Topolovics* dr ezredorvos Csernovitzban teljesit szolgálatot, fia, Emil huszárfőhadnagy s unokája, ifj. *Balassa* Béla önkéntes szintén a fronton van.

* **A régészeti egylet közgyülése.** Ujból felhivjuk a közönség figyelmét a régészeti egylet közgyülésére, melyen *Némethy* Gyula dr érdekes iparmüvészeti témát fog fejtegetni. A *gobelinekről* fog szólani e felolvasás ilyen cimmel: *Fonákán készült remekmüvek*. A tárgyválasztást elég indokolttá teszi a váradi muzeumnak az egész országban egyedül álló, 27 darabra rugó gobelin-gyüjteménye. A közgyülés pünkösd hétfőjén, 12-én, holnap lesz a nagyváradi muzeum disztermében. Hivatalos ma minden érdeklődő.

* **A Biharmegyei Népnevelési Egyesület** tegnap tartotta közgyülését *Fráter* Barnabás alispán elnöklésével. A jelentések tudomásulvétele után Molnár Imre dr és Vasady Lajos inditványára elhatározták, hogy a háboruból hazatérő tanitók részére 1000 koronát szavaznak meg kiosztásra. A költségvetést 6950 korona kiadással elfogadták. Az egyesület vagyona 40.000 korona.

* **Felülfizetések a püspöki képkiállitáson.** Dr Tamásfalvi Tury Ignác 50, Harmathy Károly és neje, Hallenberger Vilmos 30—30, Margia Vazul 25, dr Radu Demeter, dr Márkus Lászlóné, báró Luzsénszky Lenke 20—20, Kolliner D. 15, Zathureczky Istvánné 12, Reismann Mórné, dr Gcher Lambert, Szikszay Lajosné, dr Szathmáry Lászlóné, Szilágyi Gézáné, Rimler Károly, Bognár Sándorné 10—10, Szmazenka Ernő 9, Polgár Mariska, Horváth Béláné, Krzepiresky Marcella, Zsigmondovics Gézáné 5—5, dr Rezső Mór 3, Eleméry Ferenc 2·20, Markovics Antalné, Stolc Henrik, K. J., N. N., Incze Lajosné 2—2, N. N. 1·50, Németh Sándorné, N. N. 1—1, N. N. 80 fillér. Összesen: 340 korona 50 fillér.

* **Tanitók és tanitónők a közhivatalokban.** A mult évben a vallás- és közoktatásügyi miniszter ugy intézkedett, hogy a közoktatásnál felszabaduló tanerők a közigazgatásnál találjanak alkalmazást a nyári szünidő tartamára. A tanitók és tanitónők átérezve ez ujabb kötelességük fontosságát, minden nehézményelés nélkül vonultak be az iskolák padjai elül az iróasztalok mellé. A mult évben csaknem mindenhivatalban voltak tanerők. A szeptemberi előadások megkezdésekor ismét elfoglalták helyeiket az iskolákban. A hivatalokból való távozás alkalmával a hivatalfőnökök a legteljesebb elismerésüket nyilvánitották a tanerőknek. Minden tanitó és tanitónő pompásan felelt meg a vakáció alatt reája kiosztott munkakörnek. Az alaposan megcsappant minkaerővel dolgozó közigazgatás nagyon jó néven vette a kitünő segitő munkaerőt. Most, hogy az iskolák évzáró vizsgája már csaknem mindenütt megtörtént, a mult évben szolgálatot teljesitett tanerők ismét felszabadultak. A tanfelügyelő tegnap értesitette Biharvármegye alispánját, hogy ugy mint a mult évben ugy az idén segitségre lesznek a tanerők a közigazgatásnak. A vármegyén már meg is állapiották, hogy ki hol fog teljesiteni szolgálatot. A tanitók legnagyobb része vidéken a községi jegyzők irodájában fog szolgálatot teljesiteni. A tanitók pár nap mulva elfoglalják ideiglenes állásaikat.

* **Cukor a városi üzletekben.** Tudatom a város közönségével, hogy a közélelmezési ügyosztály a cukor árusitását szerdán, folyó hó 14-én az Apolló-épületben levő üzlethelyiségben megkezdi. Az eláruisitás mindenkor hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. u. 2—5 óráig történik. A cukor csakis a lisztkönyv, vagy zsirutalvány felmutatása ellenében lesz kiszolgáltatva és pedig személyenként két és fél kilogramm, még pedig a következő arányokban: 1. Kétharmadrész kristálycukor és egyharmadrész süveg, vagy 2. kétharmadrész kristály és egyharmadrész kocka, vagy 3, kétharmadrész kristály és egyharmadrész liszt, vagy 4., kétharmadrész kristály, egyhatodrész kocka és egyhatodrész lisztcukor. A maximális árak a következők: 1 kg. kristálycukor 1·24 K, 1 kg. süvegcukor 1·24 K, 1 kg. kockacukor 1·30 K, 1 kg. lisztcukor 1·30 K, 1 kg. epilecukor 1·26 K. Nagyvárad, 1916 junius hó 10-én. *Lukács* Ödön, polgármesterhelyettes.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezetben** hétfőn, pünkösd másodnapján befizetés nem lesz, hanem másnap, kedden délután a rendes időben tartatik meg. *Az igazgatóság.*

* **Egy napot se!** A mozi nem vehet el egyetlen fillért se a szinháztól s a szintársulattól, pedig kulturtörekvéseket mutat fel, s most idejön egy cirkusz, mindegy hogy és mint hivják, Schmidtnek e, vagy másnak, s a rendőrség csak ugy, mintha nem lenne itt szinház, 8 napra adott engedélyt junius 17-től kezdve a cirkusznak ugyanabban az időben, mikor a szinházi előadások vannak, este fél 9-től 11 ig. Ezt az engedélyt nem szabad kiadni egy napra se! Itt van egy kulturintézmény, 120 tagot tart el fizetéssel s minket szellemileg, van még két hete julius 1-ig a szerződés szezon befejezéséhez, s akkor lovakat, tanult kutyákat, idomitott sertéseket dummer Augusztokat szabadit a társulatra a rendőrség. Tévedés lehet, tessék gyorsan visszaszivni s tovább küldeni Schmidtéket, akiket szeretünk, becsülünk, mint népmulatságok rendezőit, de csak julius elseje után.

* **Hollósy Béla temetése.** *Hollósy* Béla közkórházi algondnok temetése holnap, junius 12-én, Pünkösd hétfőjén dél után 4 órakor megy végbe az elhunytnak a biharmegyei közkórház épületében levő lakásáról. Az elhunyt derék tisztviselőt nején szül. Nilgesz Franciskán és hét árvájan kivül nagy rokonság gyászolja.

* **Járványtelepek a városon közepén.** Nagyvárad városa az idei költségvetésébe a köztisztaság fentartására az eddigi 80000 korona helyett csak 40000 K t iktatott be kiadásai közzé. A valóságban azonban egyáltalán nyoma sincs annak, hogy bármit is gondoljon a város a köztisztasággal. Az utcák, terek piszkosak, szennyesek, s a takaritás csak a Rákóczy-utra szoritkozik, a város másrészein azonban botrányos állapotok vannak, pedig ha a rendőrség egy kissé éberebben őrködik, nem fajultak volna el ennyire az állapotok. A Bunyitay-liget környékén, a Párispatak szomszédságában, a bezárt zöldkerti temető közelében lakók minden tartózkodés nélkül szemétlerakodó helynek tartják a ligetet, a patakmentét és a temető árkát s a szalmazsák elhasznált tartalmát éppen ugy, mint minden más szemetet és piszkot odahordanak. Ezenkivül a Páris patak annyira benőtt mindenféle gazzal, hogy a viz folyása gátolva van s valóságos posványná vált, iszonyu büzzel áraszt ván el az egész környéket. Ezeket a járványtelepeket mutassa be a város a közegészségügyi kormánybiztosnak!

* **Egri Balog Gábor zenekara a Püspök fürdőben.** A Püspök fürdőben már hetek óta vidám, zajos élet uralkodik, csak még az állandó cigányzenekar hiányzott. Mától kezdve ebben is lesz része a kiránduló közönségnek, megérkezett Egri *Balog* Gábor, a hirneves cigányprimás teljes zenekarával. A kitünő cigánybandát az egész idényre szerződtette a Szent László (Püspök) fürdő vezetősége. A banda tagjai között van egy tárogatós is, aki mesteri módon játszik hangszerén.

* **Halálozás.** *Lihr* Antal életének 24 ik évében tegnap délután hosszas szenvedés után meghalt. Temetése hétfőn d. u. 5 órakor lesz a Bethlen utca 28. sz. gyászházból. Édesanyja, testvérei és kiterjedt rokonság gyászolja.

* **Kabaré a Félixben.** Nagy és változatos programmal lép a Félix fürdői kabaré a pünkösdi közönség elé, hogy mélattassa, gyönyörködtesse és szórakoztassa s ezzel az ott gyógyuló lábadozó katonáknak segitséget szerezzen. Van ének, szavalat, tánc, szinderab, aktuális tréfa a müsorban, s azt hisszük, anyagi sikere is lesz a vállalkozásnak. Közremüködnek a derék katonák; kivülök pedig *Bihari* Ákos és *Vigh* Manci. Bizonyára lesz közönség bőven.

Az „Aerowasch" hirneves légmosógép, oly erősen hódit, hogy maholnap minden jobb háztartásnak nélkülözhetetlen és nagybecsü ereklye tárgyát fogja az képezni, mely Biharvármegye területére egyedül **Csekő Lajosnál** kapható. Nagyvárad Teleky-utca 56. Telefon szám az egész megyére 14—82. A gép ára ezidőszerint 26 korona. Vidékre postán küldve csomagolással 27 korona 50 fillér. A személyesen, levelezőlap, vagy telefon utján megrendelt gép helyben házhoz lesz szállitva. Vidékre postán a pénz előzetes beküldése mellett, vagy utánvéttel.

* **Negyedszázados iparvállalat.** Amikor a munka jubilál, amikor egy munkás polgár tekinthet vissza becsületes igyekezetére s annak szép eredményére: ez a jubileum minden érdeklődésünket és tiszteletünket megérdemli. Ilyen ünnepe volt most Nagyváradon Szabó László vegytisztitó intézetének, amelyet tulajdonosa 25 évvel ezelőtt alapitott s azóta lankadatlan munkával és becsvággyal fejleszt. A szerény kezdetből ma már ötven munkást foglalkoztató telep nőtt, ahol modern gépek dolgoznak szakadatlanul, 24 óra alatt kimosva, kitisztitva és megfestve óriás mennyiségü ruhát; s a mintaszerü vállalat jó hire messze szárnyal az országba. Méltó öröm tölti el tulajdonosát vállalata negyedszázados fordulóján s a közönség is örülhet a nagyváradi ipar e kitünő intézményének.

* T. vevőim női családtagjai **őszi és téli kosztümkelme** szükségletüket ismert finom minőségü férfi kelméimből mig a fölösleges készletem tart, igen szolid árban beszerezhetik. **Ifj. Erdős Albert uri szabó, Rákóczi ut 7. szám.**

* **Kiadó** olcsó bér mellett, vendéglő kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek, raktárak, mühelyek hosszabb, vagy rövidebb időre, ugyszintén modern berendezésü butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4. szám.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt,** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Aszódy Mihály Kossuth utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhivom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyü) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardinia hal konzervek (huspiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaáruk, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malaga-szőllő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitünő zamatu kósz kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papir eladó. Ajánlatokat a kiadóba kérünk.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7 sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r. t.-nál, Nagyvárad.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hüsit! Szagtalanit. Ára 1·20. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Kiadó** Lahner György-utca 6. számu ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával aug. 1 re. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

SZINHÁZ.

A mai szinlap:

Délután 3 és fél órakor, fél helyárakkal:

Sárga csikó.

Népszinmü 3 felvonásban.

Személyek:

Bakaj András, jómódu gazda	Dózsa István
Erzsike, leánya	Sz. Zsigmondy A.
Gelecséri, pusztabiró	Sik Rezső
Peti, fia	Varsa Gyula
Csorba Márton	Tóth Elek
Ágnes a felesége	Bánházi Teréz
Laci, fiuk	Bihari Sándor
Bogár Imre	Békefi Lajos
Icig boltos	Leővey Leo
Csárdás a „Hólyagos"-ban	Farkas Pál

Este 8 és fél órakor, rendes helyárakkal:

Mágnás Miska.

Uj operett 3 felvonásban.

Személyek:

Korláth Kázmér gróf	Leővey Leó
Korláth Lotti grófnő	Bánházy Teréz
Rolla grófnő, leányuk	Vigh Manci
Gida gróf, fiuk	Perényi Kálmán
Tercsényi Tikszi gróf	Molnár Rezső
Marica grófnő	Somogyi Rózsi
Baracs Iván	Bihari Sándor
Szele, Korláth gróf titkárja	Dózsa István
Marcsa, mosogatóleány	Sz. Zsigmondy A.
Miska, istállófiu	Tompa Béla

Heti müsor.

Vasárnap délután: A sárga csikó.
Vasárnap este: Mágnás Miska.
Hétfőn délután: Derék Fridolin.
Hétfőn este: Egy magyar nábob története.
Kedden: Magyar Nábob.
Szerda, csütörtök, péntek: Huszár Károly és Rózsahegyi Kálmán kabaré társulatának vendég játéka.

—

A tékozló fiu.

Rendkivül érdekes, nem mindennapi müélvezetet nyujtott tegnap a Szigligeti szinház: művészi némajátékot mutattak be. Az embert szinte meglepte micsoda tökéletességgel lehet az érzelmeket kifejezni szavak nélkül is és hogyan lehet egy három felvonásos szinművet végigjátszani némaszereplőkkel ugy, hogy az előadás érdekes és művészi értékü is legyen. A tegnapi némajáték e tekintetben igazán unikum volt a Szigligeti szinház eddigi történetében. A sikerben oroszlánrésze a Wormser pompás zenéjének van, mely festői erejével valósággal a szereplők helyett beszél.

Dohnányi játszotta zongorán és ez a művészi tökéletességü, jelentőségü zongorajáték elsősorban biztositotta az est sikerét. Dohnányi zongorajátékát hallani: egymagában is esemény volt. A szereplők egyenként és külön-külön szintén a legteljesebb elismerést vivták ki. *Galafrés* Elza arcjátéka és mozdulatai e nemben klasszikusak. Az emberi érzések egész skáláját pusztán arcjátékkal és mozdulatokkal igy végigjátszani: a művészetnek egész speciális tökéletessége. *Hegedüs* Gyula, *Csillag* Teréz, *Kürthy* György és *Paulay* Erzsi Galafrés Elzával együtt a legszebb összjátékra adtak klasszikus példát. Tökéletesen kidolgozott szerepek, kitünő összjáték és a zenével való teljes harmóniája az arcjátéknak és a mozdulatoknak: ezek voltak az előadás főerősségei, a melyek minden szereplőnek egyaránt biztositották a babért.

—

APOLLÓ mozgószinház

Szombat és vasárnap
A brilliánsok
Bünügyi dráma 3 felvonásban.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgószinház

Szombat és vasárnap
Az ezüst golyó
dráma 5 felvonásban.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgószinház

Szombat és vasárnap
Derüre boru
vigjáték 2 felvonásban.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

A szerkesztésért felelős:
Dr. PAPP KÁROLY

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	9 50	2 19	4 39	*8 10
V.-Velence	»	10 00	2 29	4 49	8 20
Rontó	»	10 16	2 46	5 06	8 44
Püspökfürdő	érk.	10 21	2 51	5 11	8 49

PÜSPÖKFÜRDO—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	10 59	3 29	7 11	*9 29
Rontó	»	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velence	»	11 21	3 47	7 33	9 46
Nagyvárad	érk.	11 31	3 57	7 43	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	10 01	2 30	4 50	*8 31
V.-Velence	»	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	»	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő	érk.	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

Félix-fürdő	ind.	10 39	3 10	6 59	*9 10
Rontó	»	10 46	3 17	7 06	9 17
V.-Velence	»	10 59	3 30	7 22	9 30
Nagyvárad	érk.	11 09	3 40	7 32	9 40

*-gal megjelölt vonatok csak vasárnap és ünnepnapokon közlekednek.

* **Középkoru** inteligens német nyelvü uri nő házvezetőnői, vagy nevelőnői állást keres helyben, vagy vidéken. Cim a kiadóban.

* **Gazdaságba kisegitőnek** ajánlkozik nyári munkaidőre szaktanfolyamot végzett kath. tanitó. Cim a kiadóhivatalban.

Mezőgazdasági

célokra
zsákokat, ponyvákat, köteleket, zsinórokat, zsinegeket és gép-tisztitó anyagokat minden minőségben és méretben szállit

Radó Samu és tsa
Nagyvárad, Kosuth-utca 22. sz.

Zsák és ponyva kölcsönző!

Szeplőt, májfoltot és mindennemü tisztátalanságot leggyorsabban eltávolit az arcról a valódi

LISZKA-VIZ

Beszerezhető

a **CSILLAG** gyógyszertárban

NAGYVÁRAD, ZÖLDFA-UTCA.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, **amerikai** és **sodrony-ágybetétek:** összehajtós ágyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

EMIR ARCMOSÓ

legtökéletesebb készitmény bőrhámlás és sömör; továbbá izzadó-, fényes, zsiros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehe letfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal elelőséget a készitő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségü pipere szappan, mert teljesen tiszta növényi zsirokból van összeállitva, kitünően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha **szeplőjétől** meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcbőrt óhajt, ugy használjon

Alabástrom-arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállitok és 6 korona értéküek költségmentesen lesznek szállitva.

Fenti szerek kaphatók: a készitő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai laboratoriumában Szent László tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszertárában Szacsvay-utca és a Vadász drogériában.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégibb füszerüzlet Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

Dajkovits E.

fényképész

Feketesas passzázs.

Mind a két ünnepnapon este 7 óráig felvételeket eszközöl.

MINNIGRAF

a legtökéletesebb

FÉNYKÉPEZŐGÉP

amellyel egyszeri töltésre 50 felvétel eszközölhető.

A gép külön berendezés nélkül mint:

Másoló készülék.
Diapositivek készitésére.
Vetitésre 2 méterig.
Nagyitó készülékel 30×40 cmig használható.

A gép 5×6×13 cm. nagyságu csinos bőrhuzattal és oly fényerős lencsével van ellátva, amely lehetővé teszi bármily kedvezőtlen időben is éles képeket készíteni és mint ilyen turista célokra kiválóan alkalmas.

Kapható:

RIGLER JÓZSEF EDE

papirnemügyár részv.-társaság fényképészeti cikkek raktárában.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 3. sz.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József

Minden kapható e füszer és csemege kereskedésben. **Szalámi, sajt, szalonna,** kitünő **Málnaszörp, Törley pezsgő,** valódi kitünő **ó-borok.**

Saját termésü bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállitva. Élelmi cikkek. Naponta fiss vaj, remek liptói turó.

Telefonszám 11-49.

Ifj. Ullmann Izidor és Fiai

nagykereskedők.

Füszer, gyarmatáru, déligyümölcs nagykereskedés.

NAGYPIAC-TÉR.

Kiadó

a Fekete Sas bérpalota IV. emeletén 2 két szoba és mellék helyiségekből álló lakás lift használattal. Felvilágosítást ad a gondnok (Passage 24. sz. lépcső, telefon: 14—00)

Haszonbérbeadó

Jankafalván Bay Szeréna urnőnek körülbelül

200 holdnyi birtoka

belsőségekkel október elsejére, esetleg eladó.

Tudakozódások Zlinszky János ügyvédhez, Budapest, Lónyay-utca 13/a. intézendő.

ÉLŐ MARHÁT, hizott sertést

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

MIHELFY JENŐ

füszer, déligyümölcs és gyarmatáru nagykereskedése

Denaturált szesz!

Nagyvárad Szent László-tér.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)

Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvizforrások, viz hőfoka 42 C° csuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrássvizzel és uszástanitással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott séta utak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakitva, villanyvilágitás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Pósta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

IZSÁK LIDIA

elsőrendü füzőszalon

Nagyvárad; Nagy Sándor-u 1

Park-szálloda épületében.

Füzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészitünk, kész füzőkben egyenes tartók, melltartók és baskötőkben nagy választék. Füzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztitásokat és javitásokat pontosan elkészitünk. Szigligeti szinház müvésznőinek egyedüli szállitója.

:: Telefon: 11—53. ::

Uri-utcai 63. sz. ház eladó.

Legbiztosabb és legmegbizhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben, mint nagyszalontai fióküzletemben szőrmeárukat, téliöltönyöket, függönyöket szőnyegeket stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletemben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmutatható. A nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és kijavitva annak idején hazaszállittatom. A raktáram és üzletem a károk ellen biztositva van, ugyanazért kérem a nagyérdemü közönség szives bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Szinház utca 4. sz. Adorjánpalota. Telefon 824. Telep: Körös utca 47. saját ház.

Butorozott

egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa" épület emeletén kiadók. Felvilágositással szolgál a Zöldfa épület emeletén a szoba-kezelőnő. Telefon: 14—00.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon-szám: 51 Alapitatott 1868 évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségü uj zsákokkal és vizhatlan ponyvákkal gyarapitottam, ugy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsöndijak mellett tudom kielégiteni.

Ezenkivül mindenféle

Uj gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkitünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélnemüek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarókban és lópokrócokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda r.-t.-nál

Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Málnási

Mária forrás

főlerakata.

Bel- és külföldi

ásványvizek

raktára.

Raffiahánccs, kénmáj

és

füszer árucikkeit

ajánlja:

WURST JÓZSEF cég

STEINER VIKTOR

sütőde és cukrászda

Nagyvárad, Rákóczi-ut 23.

Finom sütemények, lakodalmi, ünnepi kiszolgálások.

Telefonszám: 7—41.

5.

Elsőrendü **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál

Nagyvárad.

Gyermek szvetterek, harisnyák, sapkák, női mouslin, flor- és selyem harisnyák, valamint női keztyüket előnyös árakban árusit — a

SPITZER és LENGYEL cég

detail osztálya

Zöldfa-utca, a gyógyszertárral szemben.

Özv. KÁDÁR JÁNOSNÉ

füszer, csemege és gyarmatáru üzlete Nagyváradon, Rákóczi-út.

Van szerencsém ajánlani az idény alkalmával frissen érkezett bel- és külföldi

savanyu ásványvizeket,

valamint mindenféle **gyógyvizeket,** melyeket állandóan raktáron tartok.

Kéklő hiánya miatt ajánlom szőlőtermelőknek és gyümölcskert tulajdonosainak a legjobban bevált permetező

GALICOL-t,

mely biztos hatásu peronoszpóra, szőlőmoly és vértetü ellen. — 300 gramm GALICOL 3 kilogramm oltott mésszel vegyitve elegendő 100 liter vizhez.

Tisztelettel: **özv. Kádár Jánosné**

Nagyváradi fióküzletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépüle
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradi fióküzletek :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos **Elegáns**

NŐI CIPŐK

a nyári saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.

fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállitásuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.